National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. ON4
L

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 85 (3377) XXXVI aastakäik

Teisipäeval, 17. novembril 1987 — Tuesday, November 17, 1987

Üksiknumbri hind 75 centi

Järjekordne attakk Pärsia lahes

MANAMA (UPI) — Iraani kiirpaadid ründasid jaapanlastele kuuluvat naftatankerit möödunud kesknädalal, ainult paar tundi enne kui USA merejõudude kaitse all olev konvoi sedasama mereteed mööda ulgumere poole purjetas. Tanklaev „Liquid Bulk Explorer" sai mitmed raketigranaadid laevasillale ja dekiseadmetesse ning plahvatas põlema. Panama lipu all sõitev 7,060 tonnine tanklaev sõitis Ühendatud Araabia Emiraatide sadamasse Omani lahes pärast seda kui meeskonnal õnnestus tuld kustutada. Inimohvritest ei ole teatatud.

See on esimene Iraani merejõudude rünnak neutraalsete riikide tankerite vastu pärast seda kui 6. novembril vigastati USA-le kuuluv tanklaev „Grand Wisdom", ning 24 tundi pärast seda kui Iraagi lahingulennukid ründasid välismaist tanklaeva Iraani õlisadama läheduses Hargi saare vetes.

Tamilid mõrvasid kalureid

COLOMBO (AP) — Sri Lankal tapsid tamili mässulised 15 singaleesi kalurit, kui need olid teel kalaturule, teatatakse Batticaloa piirkonnast, 230 km pealinnast kirde pool. Relvastamata kalurite mõrvajaiks peetakse Eelami Tiigreid, kes on tamili mässuliste peamine terroristidegrupp. Kesknädalane rünnak järgnes pühapäeval toimunud pommiatendaadile Colombo raudteejaama juures, kus 40 inimest surma ja üle saja vigastada sai. India Suursaatkonna esindaja Colombos teatas, et Dzhaffna poolsaarel edasi kestvates võitlustes tamili mässuliste ja India sõjaväe (nn. „rahuvalveüksuste") vahel olevat 36 tamilit ja 6 india sõdurit surma saanud. Praegu asub umbes 20-tuhande meheline India armee kontingent Sri Lankal, et 29. juulil sõlmitud vaherahu-kokkuleppe tingimuste täitmise üle valvata.

Suurevaevanägijad hiljuti lõppenud Eesti rahvustoitude valmistamise kursuse läbiviimisel. Vasakult lektor Hilja Jukkum ja maakondliku esinduskogu abiesimees Salme Vesi.
Foto: Ervin Aleve

Jeltsin Poliitbüroost välja!

Möödunud kesknädalal lasti ametist lahti Moskva kompartei peasekretär Boris Jeltsin, kes 21. oktoobril toimunud partei-pleenumil Gorbatshovi kritiseeris ja teda „uue isikukultuse" algatamises süüdistas.

Ta olevat hiljem oma sõnad tagasi võtnud ja lubanud meelt parandada. 7. novembril toimunud oktoobrirevolutsiooni-paraadil seisis ta truult teiste Poliitbüroo liikmetega Lenini mausoleumi katusel, kuid 11. novembri õhtustes uudistes kinnitas Moskva telesaate „Vremja" teadustaja, et „Jeltsin eemaldati oma ametist tõsiste puuduste pärast partei-juhtimisel. Moskva partei-pleenum kiitis heaks Partei Keskkomitee pleenumi otsuse, mis leidis et Jeltsini kõne (21. oktoobril) oli raske poliitiline viga."

56-aastast Jeltsini tunti seni kui Gorbatshovi favoriiti, kelle Mihhail aprillis 1985 Moskvasse tõi. Jeltsin (kellest ka VE on korduvalt kirjutanud) oli tuntud vana parteipoliitika kriitikuna ja „perestroika" pooldajana. Tema meelest aga ei muutunud asjad küllalt kiirest. Siiski sai ta veebruaris 1986 Poliitbüroo liikmeks, ilma hääletamisõiguseta. Nüüd paistab, et liigne „glasnost" on tema karjääri lõpetanud.

Maakondlik suur-söömaaeg!

2500 dollariline toetus Eesti Majale

Pühapäeval, 8. novembril korraldas Maakondlik Esinduskogu Toronto Eesti Majas rahvustoitude pärastlõuna. See üritus oli mõeldud möödunud talvel alanud ja alles paar nädalat tagasi loenguga „Pidulaud läbi aegade" lõppenud eesti rahvustoitude valmistamise kursuse lõppakordiks.

Kursuse lektoriks oli Hilja Jukkum, kes oli ka koostanud pärastlõuna toidukava. Ettekandjainamanööverdasid oskuslikult laudade vahel mustvalges riietuses kursuse lõpetanud daamid, kellede teenimise kiirus ei jäänud sugugi maha „Royal York'i", „Astoria" või „Kuld Lõvi" elukutselisest personalist.

Einest võttis osa 190 inimest. Istuti ümmarguste laudade ääres. Meeleolumuusika eest hoolitses August Tuvikene oma kaaslastega. Teadustas ja söögipalve luges Ervin Aleve.

Toidukava kohaselt serveeriti kapsa-oasuppi härjalihaga Hargla viisi, mille juurde oli maarahva rukkileib võiga. Peatoiduks oli suitsuliha käärutädi pudruga ehk mulgi kämmiga (mõnel pool Eestis kutsuti seda ka „poolvillane"). Juurde anti Lääne-Saare notti. Salatiks olid pikantsed hapukurgid ja punastav salat.

Enne magustoidu serveerimist, milleks oli kohev roosamanna, rääkis Hilja Jukkum lühijutu eesti leivast.

Laudadele toodi oakohvi, kuid saadaval oli ka kodumaal laialt levinud sigurikohv ja looduslikud teed. Moodsast tänapäevast olid aga kohupiima korbid.

Peale Hilja Jukkumi kui lektori oli kursuse ja rahvustoitude pärastlõuna läbiviimisel juhtivalt tegev Maakondliku Esinduskogu abiesimees Salme Vesi. Mõlemad said tänutheks sületäie lilli.

Rahvustoitude pärastlõunal toimus ka suurema summa üleandmine Toronto Eesti Majale, milleks oli palutud kohale Eesti Maja juhatuse esimees Osvald Piil koos abikaasaga. 23. juunil 1987 maakondade poolt läbiviidud Või-

(Järg lk. 4)

Toronto Eesti Baptisti Kogudus
883 Broadview Ave.

ADVENT KONTSERT

pühapäeval, 29. nov. kell 4 p.l.

TEBK koorid Ch. Kipperi ja V. Puu juhatusel, solistid
KÕIK ON LAHKELT KUTSUTUD

Eesti Pensionäride Klubi Torontos

JÕULULAAT

Pühapäeval, 29. nov. kell 12 päeval
Eesti Maja suures saalis

KÄSITÖÖDE MÜÜK • LOTERII • EINELAUD
Kõigile tere tulemast
JUHATUS

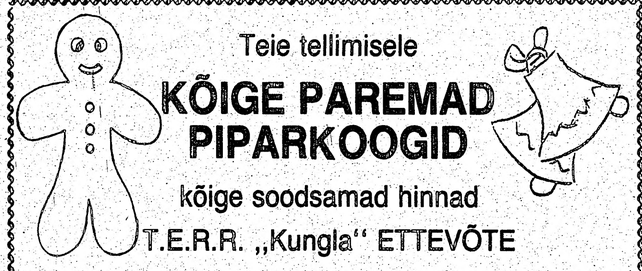

Teie tellimisele
KÕIGE PAREMAD PIPARKOOGID
kõige soodsamad hinnad
T.E.R.R. „Kungla" ETTEVÕTE
Puhastulu rühma liikmete osavõtu kulude katteks
ESTO '88 Austraalias
Helistage tel. 920-8178 või 699-1979 250 g/$2.75

maret maiste
maalide näitus
toronto eesti maja väikeses saalis
laupäeval, 21. nov. 2—8
pühapäeval, 22. nov. 10—2
rahvatantsijad lilled saunalised

Valli Martini nimelise EESTI NÄITEKUNSTIFONDI
toetusetendus
Eesti värviline helifilm
TIINA
August Kitzbergi näidendi LIBAHUNDI ainetel.
Lavastus: Edmund Martin. Originaalmuusika: Taavo Virkhaus
TIINA: VALLI MARTIN
MARI: OUDI KALM MARGUS: TARVO KASS
ja üle sajapealine tegelaskond.
Filmil on ingliskeelne all-tekst — dialoogide ingliskeelne tõlge.
Etendused: Laupäeval, 21. novembril OISE kinoteatris 252 Bloor West
Algused: kell 6 ja 8.30 õhtul. Toetuspääsmed: $10.- noored (alla 12) $6.-

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem.

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss.

Telefonid: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni.

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $60.—, poolaastas $34.— ja veerandaastas $18.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $111.—, $60.—, $31.—.

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $80.—, poolaastas $44.— ja veerandaastas $23.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $115.—, $62.—, $32.—, mujal välismaal $140.—, $75.—, $40.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 75 ¢.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.50, esiküljel $6.50.

Kuulutusi võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

Oktoobrirevolutsiooni 70-aasta juubeli eel näeb näiteks Tallinna turg välja nii tühjana . . . Foto: EPL

Rahuplaan ummikus

Kostariika presidendi Ariase plaan Kesk-Ameerikas sõjategevuse lõpetamiseks ja püsiva rahu saavutamiseks on liikunud mõningal määral soodsa lahenduse suunas, kuid praeguste väljavaadete kohaselt ei jõuta siiski lõplikkude kokkulepete saavutamiseni detsembris, mil Arias sõidab Stokholmi Nobeli rahuauhinda vastu võtma, mis talle määrati rahuplaani koostamise ja selle käiku rakendamise eest.

Ariase plaan hõlmab teatavasti viit Kesk-Ameerika riiki — Guatemalat, Hondurast, Salvadori, Nikaraaguat ja Kostariikat. Vastava kokkuleppe alusel, millele möödunud augustis alla kirjutasid viie lepinguosalise riigi riigipead, kohustuvad kõik viis riiki rakendama terve rea algatusi rahu saavutamiseks ja selle kindlustamiseks. Nendeks põhilisteks tingimusteks on ohuolukorra tühistamine, amnestia andmine kõigile poliitilistele vangidele, rahvuslike komisjonide moodustamine tülitsevate gruppide lepitamiseks, tegutsemisvabaduse andmine televisioonile, raadiole ja ajakirjandusele, vabade valimiste süsteemi organiseerimine, kõigi abinõude rakendamine vaherahu saavutamiseks mässulistega, väljaspoolse toetuse lõpetamine mässajatele ja nendele Kesk-Ameerika riikide territoriaalsete piirkondade kasutamise keelustamine ning põgenike kodumaale tagasi toomine.

Nüüd, mil kokkuleppe allakirjutamisest ligemale kolm kuud on möödunud, on aeg teha esitatud tingimuste täitmise kohta kokkuvõtteid. Ja nagu need kokkuvõtted näitavad, on ühte ja teist plaani täitmiseks tehtud, kuid otsustavat läbimurdu ei ole veel kaugeltki saavutatud. Keegi ei oska praegu vastust anda küsimusele, kas plaani suudetakse efektiivselt rakendada 4. jaanuariks, mil kõigi lepinguosaliste riigipead kokku tulevad rahuplaani täitmisele ühise hinnangu andmiseks.

Tundub, et konksusid ja haakisid rahukokkuleppe tingimuste täitmiseks on tunduvalt rohkem ja need on palju komplitseeritumad kui seda esialgu arvati. Kõige raskemad probleemid on esile kerkinud Salvadoris ja Nikaraaguas. Kui Salvadori president Duarte vaatamata kõigile takistustele katsub kokkuleppe tingimusi täita, siis Nikaraagua marksistliku valitsuse juht Ortega leiab alati uusi ettekäändeid, kuidas kokkuleppe ettekirjutistest-mööda libiseda. Tema kõhklevad sammud ja edasitagasi kõikumised on ka mõistetavad, kuna Ortega katsub osaliste ja näiliste järeleandmistega, mis ei kõiguta ta rezhiimi, viia Ühendriikide Kongressi nii kaugele, et see lõpetaks toetuse andmise Nikaraagua antikommunistidele (contratele), kes on viimasel ajal tunduvat edu saavutanud Ortega armee vastu võideldes.

Nikaraagua sandinistide valitsus alustas pärast rahuplaani allakirjutamist plaani rakendamisega näiliselt lootusrikkalt. Ortega andis loa mõningateks poliitilisteks demonstratsioonideks, nõustus suletud opositsioonilehe La Prensa uuesti väljaandmisega, kuulutas välja osalise amnestia ja pani aluse iseseisvale rahukomisjonile. Kuid Ortega ei vabastanud vangilangenud antikommuniste ning ei kaotanud ohuolukorraga seotud kitsendusi. Ta keeldus esialgu kategooriliselt läbirääkimistest contrate esindajatega, kuid tegi nüüd selles punktis osalise järeleandmise, lubades antikommunistidega vaherahu saavutamiseks kontakti võtta mitte otseselt vaid vahemehe kaudu. Vaatamata La Prensa uuesti ilmumisele, on keelustatud uute trükiste välja andmine. mis võiksid kritiseerida valitsust.

Nikaraagua vahekorrad Hondurasega on samuti teravaks okkaks rahuplaani rakendamisel. Honduras on rajanud ettenähtud tingimuste kohaselt rahukomisjoni, kuid ta ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid contrate baaside likvideerimiseks Hondurase territooriumil. See annab Ortegale põhjuse Hondurase süüdistamiseks, kuid Hondurase president Azcona mainib, et ta ei astu selle küsimuse lahendamiseks enne vajalikke samme kui Nikaraagua nõustub contratega läbirääkimisi alustama täieliku vaherahu saavutamiseks.

Salvadoris valitseb teatavasti vastupidine olukord Nikaraaguale — siin võitleb demokraatlik valitsus Kuuba, N. Liidu ja Nikaraagua toetusel opereerivate kommunistlike jõukude vastu. Salvadori president Duarte kuulutas välja üldise amnestia ja ühepoolse vaherahu, rakendas käiku rahukomisjoni ja alustas läbirääkimisi kommunistlike jõukude esindajatega. Salvadori pahempoolsed elemendid kritiseerivad siiski teravalt Duartet, et ta lasi amnestiaga vanglast välja ka parempoolsete löögiüksuste liikmed, keda kommunistid ja teised pahempoolsed ägedalt vihkavad.

Mis puutub Guatemaalasse, siis on seal valitsus kontakti võtnud mässajatega, kuulutanud välja amnestia poliitilistele vangidele ja rajanud rahukomisjoni, kuid vastuolud valitsuse vastastega püsivad ning nende lahendamiseks puuduvad väljavaated. Rahuplaani algataja Kostariika on täitnud kõik ettenähtud tingimused ja peaks olema sellega kõigile teistele asjaosalistele eeskujuks.

Nõnda võib ütelda, et rahu väljavaated ei ole eriti roosilised. Vaevalt praegusesse stagneerunud olukorda muudatuse toob ka president Reagani äsjane deklaratsioon, et Ühendriikide valitsus alustab Nikaraagua marksistliku valitsusega otseseid nõupidamisi kui Ortega nõustub ,,tõsiste läbirääkimiste" alustamisega contratega. Äsja Moskvast uute korraldustega saabunud Ortega on aga mitmel puhul kindlalt deklareerinud, et sandinistide valitsus ei kavatse alustada antikommunistidega otseseid läbirääkimisi ja tõenäoliselt jääb ta oma seisukoha juurde ka pärast Reagani deklaratsiooni. Põhjus selleks on selge: Ortega kardab, et otseste läbirääkimiste alustamine on contratele tunnustuse andmine, mis võib pikemas perspektiivis viia Ortega marksistliku valitsuse kokkuvarisemiseni.

K. A.

Põranda-alused publikatsioonid avalikuks?

Ühendriikide pealinna mõjuka päevalehe ,,The Washington Post'i" Moskva korrespondent Celestine Bohlen kirjutab ajalehe kolmapäevases väljaandes, et Leningradis olid 24-ndal ja 25-ndal oktoobril kohtunud N. Liidus tegutsevate ebaametlike publikatsioonide esindajad selleks, et ühiselt hakata mõutama endale legaalset staatust ja juurdepääsu trükikodadele ning paljundustehnikale.

17 erineva isekirjastusliku väljaande toimetajad avaldasid kohtumise puhul ühise kommünikee mis esitas üleskutse koordineeritud tegevuseks. Nende publikatsioonide laad ulatub kirjanduslikest kuukirjadest kuni nädalalehteläänideni, mis annavad edasi uudiseid protestiaktsioonidest ja poliitvangidest. Korrespondent Bohlen'i kirjutisest ei ilmne, kas kohal oli ka mõni balti isekirjastusliku publikatsiooni esindaja.

Kahepäevasel kohtumisel kirjanduslikus ,,Klubi 81" ruumes olid kohal ka ametliku nõukogude ajakirjanduse korrespondid, nende hulgas ,,Izvestija" ja ,,Literaturnaja Gazeta" kirjasaatjad. Bohlen'i sõnumi koostamise ajaks (27. oktoobril) ei olnud aga ametlikus nõukogude pressis ilmunud teateid kõnesolevast Leningradi kohtumisest.

Bohlen kommenteerib, et see üritus kujutab endast uut faasi isekirjastusliku ajakirjanduse arengus N. Liidus, mis on viimaste kuude jooksul avalikustamise egiidi all võtnud järjest suurenevat hoogu. Ebaametlikud publikatsioonid on esile kerkinud vähemalt pooles tosinas nõukogude linnas, Odessast kuni Novosibirskini, lisaks nendele mis ilmuvad Moskvas ja Leningradis.

Üheks Leningradis asetleidnud kohtumisel tõstatatud sihiks on ametivõimudelt õiguse taotlemine kooperatiivide või mõnd teist tüüpi ettevõtete moodustamiseks ebaametlike publikatsioonide väljaandmisele milledel oleks riigivõimu ametlik tunnustus.

Olgugi, et kokkutulnud toimetajate hulgas esines väga erinevaid filosoofilisi lähtekohti, on nad kõik vastakuti samasuguste raskustega ,,samizdat" väljaannete levitamisel. Neil puudub praegu igasugune juurdepääs moodsale kopeerimistehnikale, *mimeograafmasinatele, rääkimata* kompuuterladumis-seadeldistest mis alluvad kõik rangelt ametvõimude kontrollile. Ainukeseks võimaluseks on tektside paljundamine kopeerpaperi abil kirjutusmasinatel, mis harilikult piirab väljaannete tiraashi vähem kui sajale eksemplarile.

Moskvas ilmuva ,,samizdat" ajakirja nimega ,,Glasnost" toimetajaid süüdistati hiljaaegu ametliku ajakirjanduse poolt, et nad olid illegaalselt kasutanud riiklikke trükimasinaid.

Leningradis 24. ja 25. oktoobril aset leidnud kohtumisest võtsid teiste hulgas osa hiljuti uuesti ilmuma hakanud ,,SMOT'i" esindajad, mida annab välja üks iseseisvate ametuühingute liikumise rühmitus; siis veel uue publikatsiooni ,,Moskva Kristliku Kogukonna Bülletääni" toimetaja ja Leningradis hiljuti ilmuma hakanud ,,Lea" nimelise juutide almanahhi toimetaja. Pärast 12 tundi kestnud diskussiooni otsustasid kohalolijad alustada nn. ,,ajakirjade ajakirja" väljaandmist, mis avaldaks väljavõtteid mitmetest erinevatest publikatsioonidest.

Lisame omalt poolt, et okupeeritud Lätist on just hiljaaegu, oktoobri kuul, läände jõudnud uus isekirjastuslik väljaanne ,,Auseklis" (,,Koidutäht"), mille sisu on poliitiline. Toimetajateks on Lidija Doronina-Lasmane, Ivars Žukovskis ja Ausma Kresla. Lidija Doronina on endine naispoliitvang, kes jõudis Gorbatshov'i rezhiimi amnestia alusel Lätisse tagasi alles käesoleva aasta suvel. Žukovskis viibis varem 5 aastat nõukogude vangistuses.

A. J.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

Kommentaarid

Ühendriikide president Reagan on hädas ühe kohtuniku koha täitmisega Ühendriikide Ülemkohtus. Ta nimetas esialgu vakantsele kohale Robert Bork'i, kuid liberaalselt häälestatud senat ei kinnitanud seda. Sellele järgnes uue kandidaadi na Douglas Ginsburg, kes oli sunnitud aga oma kandidatuuri tagasi võtma, kuna selgus, et ta oli minevikus suitsetanud mari huaanat, mis energiliselt uimas tusainete tarvitamise vast võitleva Reagani administrat siooni hinnangul on surmapatt

Kuna Ühendriikide Ülemkoh tul on väga suured võimupiiri põhiseaduse tõlgendamisel, si on Ülemkohtus avaneva vakantsete kohtade täitmi alati seotud erigrupeeringu vaheliste intensiivsete manöö ritega. Ronald Reagan kavats ilmselt Valgest Majast lahkun sel ameeriklastele päranda konservatiivselt häälestat Ülemkohtu ja tema esime kandidaat Robert Bork, kes üldiselt tuntud silmapaistva ristina ja kohtunikuna, oli põ liselt konservatiivse hoiaku seaduste tõlgendaja. See sai a temale saatuslikuks, kuna su osa liberaalsest ajakirjandus hakkas tema vastu töötam avaldades kartust, et ta ei kohtunikuna küllalt aktiivne imõiguste kaitsmisel.

Samale seisukohale as demokraatide kontrolli all o senat, kes lükkas Borki kan datuuri tagasi. Briti ajaki ,,Economisti" andmetel Borki vastu suunatud ka paania tugeva toetuse juu *poolt finantseeritud gruppid* ,,Marihuaana Mees" Doug Ginsburg on juudi rahvus ning oli seetõttu juudi ringk dade kandidaat. Preside nõuandja Valges Majas How Baker pooldas uue kandidaa na mõõdukate vaadetega K fornia kohtunikku Anth Kennedy't, kelle kandidat oleks tõenäoliselt senatis läinud kuid kohtuminister win Meese asus Ginsburgi s taha. President Reagan a Meesele järele, kuna vaban laste partei konservatiivid vastu Kennedy kandidatuur

Douglas Ginsburg on õi teadlasena ja kohtunikuna reldes Bork'iga kahtlemata gekaalu mees. Ta on ai 41-aastane, on tegutse kohtunikuna ainult ühe a ning ta pole kunagi esine kohtuprotsessidel advokaad Ta on väga vähe kirjuta juriidiliste probleemide k ning seega pole tema seisuk seaduste tõlgendamisel kau ki selged. Oma karjääri k on ta tegelenud peamiselt j diliste probleemidega maja se alal, kuid tal on vähe tege olnud põhiseaduse küsimus

Kuid tema juriidiliste pu jääkide kõrval kerkisid pä valgele paljud teised asja mis lasid Ginsburgi paista v lemisi tumedas valguses. Se et ta oli teinud investeering mis vihjasid huvide konfli ta arstist abikaasa sooritanud aborte ning lõpuks kerkis veel päevav sele marihuaana suitseta jant, mis sai Ginsburgile sa likuks.

On huvitav, et senat põhjalikult igat Robert väljendust nii sõnas kui ning tegi siis oma järel kandidaadi mahahääletam

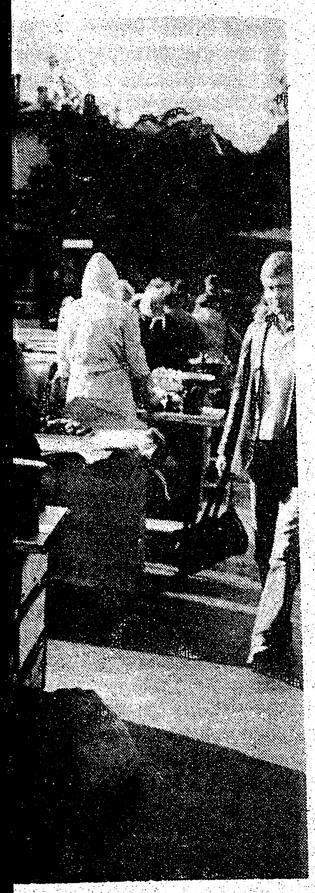

välja nii tühjana . . . Foto: EPL

hid avalikuks?

st'i" Moskva korrespondent Leningradis olid 24-ndal ja publikatsioonide esindajad rdepääsu trükikodadele ning

kõik vastakuti samasuguste raskustega ,,samizdat" väljaannete levitamisel. Neil puudub praegu igasugune juurdepääs moodsale kopeerimistehnikale, mimeograafmasinatele, rääkimata *kompuuterladumis-seadeldistest* mis alluvad kõik rangelt ametvõimude kontrollile. Ainukeseks võimaluseks on tekstside paljundamine kopeerpaperi abil kirjutusmasinatel, mis harilikult piirab väljaannete tiraashi vähem kui sajale eksemplarile.

Moskvas ilmuva ,,samizdat" ajakirja nimega ,,Glasnost" toimetajaid süüdistati hiljaaegu ametliku ajakirjanduse poolt, et nad olid illegaalselt kasutanud riiklikke trükimasinaid.

Leningradis 24. ja 25. oktoobril aset leidnud kohtumisest võtsid teiste hulgas osa hiljuti uuesti ilmuma hakanud ,,SMOT'i" esindajad, mida annab välja üks iseseisvate ametuühingute liikumise rühmitus; siis veel uue publikatsiooni ,,Moskva Kristliku Kogukonna Bülletääni" toimetaja ja Leningradis hiljuti ilmuma hakanud ,,Lea" nimelise juutide almanahhi toimetaja. Pärast 12 tundi kestnud diskussiooni otsustasid kohalolijad alustada nn. ,,ajakirjade ajakirja" väljaandmist, mis avaldaks väljavõtteid mitmetest erinevatest publikatsioonidest.

Lisame omalt poolt, et okupeeritud Lätist on just hiljaaegu, oktoobri kuul, läände jõudnud uus isekirjastuslik väljaanne ,,Auseklis" (,,Koidutäht"), mille sisu on poliitiline. Toimetajateks on Lidija Doronina-Lasmane, Ivars Žukovskis ja Ausma Kresla. Lidija Doronina on endine naispoliitvang, kes jõudis Gorbatshov'i rezhiimi amnestia alusel Lätisse tagasi alles käesoleva aasta suvel. Žukovskis viibis varem 5 aastat nõukogude vangistuses.

A. J.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

Kommentaarid

Ühendriikide president Reagan on hädas ühe kohtuniku koha täitmisega Ühendriikide Ülemkohtus. Ta nimetas esialgu vakantsele kohale Robert Bork'i, kuid liberaalselt häälestatud senat ei kinnitanud seda. Sellele järgnes uue kandidaadina Douglas Ginsburg, kes oli sunnitud aga oma kandidatuuri tagasi võtma, kuna selgus, et ta oli minevikus suitsetanud marihuaanat, mis energiliselt uimastusainete tarvitamise vastu võitleva Reagani administratsiooni hinnangul on surmapatt.

Kuna Ühendriikide Ülemkohtul on väga suured võimupiirid põhiseaduse tõlgendamisel, siis on Ülemkohtus avanevate vakantsete kohtade täitmine alati seotud erigrupeeringute vaheliste intensiivsete manöövritega. Ronald Reagan kavatses ilmselt Valgest Majast lahkumisel ameeriklastele pärandada konservatiivselt häälestatud Ülemkohtu ja tema esimene kandidaat Robert Bork, kes oli üldiselt tuntud silmapaistva juristina ja kohtunikuna, oli põhiliselt konservatiivse hoiakuga seaduste tõlgendaja. See sai aga temale saatuslikuks, kuna suur osa liberaalsest ajakirjandusest hakkas tema vastu töötama, avaldades kartust, et ta ei ole kohtunikuna küllalt aktiivne inimõiguste kaitsmisel.

Samale seisukohale asus demokraatide kontrolli all olev senat, kes lükkas Borki kandidatuuri tagasi. Briti ajakirja ,,Economisti" andmetel sai Borki vastu suunatud kampaania tugeva toetuse juutide poolt finantseeritud gruppidelt.

,,Marihuaana Mees" Douglas Ginsburg on juudi rahvusest ning oli seetõttu juudi ringkondade kandidaat. Presidendi nõuandja Valges Majas Howard Baker pooldas uue kandidaadina mõõdukate vaadetega Kalifornia kohtunikku Anthony Kennedy't, kelle kandidatuur oleks tõenäoliselt senatis läbi läinud kuid kohtuminister Edwin Meese asus Ginsburgi selja taha. President Reagan andis Meesele järele, kuna vabariiklaste partei konservatiivid olid vastu Kennedy kandidatuurile.

Douglas Ginsburg on õigusteadlasena ja kohtunikuna võrreldes Bork'iga kahtlemata kergekaalu mees. Ta on ainult 41-aastane, on tegutsenud kohtunikuna ainult ühe aasta ning ta pole kunagi esinenud kohtuprotsessidel advokaadina. Ta on väga vähe kirjutanud juriidiliste probleemide kohta ning seega pole tema seisukohad seaduste tõlgendamisel kaugeltki selged. Oma karjääri kestel on ta tegelenud peamiselt juriidiliste probleemidega majanduse alal, kuid tal on vähe tegemist olnud põhiseaduse küsimustega.

Kuid tema juriidiliste puudujääkide kõrval kerkisid päevavalgele paljud teised asjaolud, mis lasid Ginsburgi paista võrdlemisi tumedas valguses. Selgus, et ta oli teinud investeeringuid, mis vihjasid huvide konfliktile, ta arstist abikaasa oli sooritanud aborte ning nüüd lõpuks kerkis veel päevavalgusele marihuaana suitsetamise jant, mis sai Ginsburgile saatuslikuks.

On huvitav, et senat uuris põhjalikult igat Robert Borki väljendust nii sõnas kui kirjas ning tegi siis oma järeldused kandidaadi mahahääletamiseks. Douglas Ginsburgi kandidatuuri üles tõstmisel ei astunud aga kohtuministeerium vajalikke samme tema mineviku ja võimete selgitamiseks. Siit võib teha ainult järeldusi, et Ühendriikides mõõdetakse mehi nii vastutavatele kohtadele paigutamisel mitmesuguse mõõdupuuga.

o

N. Liidus juhtus ennekuulmatu ja ennenägematu lugu — ühe prantsuse ettevõtte kaasabil korraldati seal rahva hulgas ringküsitlus akuutsete päevaprobleemide kohta rahva arvamise saamiseks. Idee sellise ürituse läbiviimiseks tuli prantsuse firmalt IPSOS, kes tegi vastava ettepaneku Kremlile augustikuus ja septembris saadi venelastelt lõpuks nõusolek. Ringküsitluse tagajärjed on tehtud avalikult teatavaks Prantsusmaal, kuid nõukogude võimud ei ole nähtavasti veel otsusele jõudnud, kas saadud andmeid avaldada täies ulatuses, piiratud määral või panna need täielikult kalevi alla.

Küsimused koostasid prantslased, kes olid üllatatud, et venelased aktsepteerisid need kõik esitatud kujul — isegi Afganistani sõjakäiku puutuva küsimuse. Kogu küsimuste-vastuste protseduur viidi läbi prantsuse firma järelvalvel, kusjuures sageli tuli tegemist teha suurte raskustega. Umbusklike venelaste käest oli vastuste saamine väga raske ning vastamisega oli nõus ainult üks igast kaheksast küsitletust.

Raske on ka ütelda, kas vastuste andjad andsid küsijatele edasi oma tõelised arvamised. Tagajärgedest võib mainida, et tuhandest vastajast 25% pidasid Stalinit üheks kolmest N. Liidu kõige tähtsamast juhist. Gorbatshovile antud protsent oli 31, Leninile 64. Üle 80 prots. vastajaist pooldas avalikke valimisi kohalikesse nõukogudesse ja tööstuste juhatajate kohtadele. 86 prots. kiitis heaks alkoholsete jookide piiramise ja 85 prots. andsid oma nõusoleku surmanuhtlusele. Dissidentide maalt välja saatmisega nõustus 73 prots., kuid ainult 27 prots. pooldas nende vanglatest vabastamist.

Üle 50 prots. olid arvamisel, et N. Liidu punaarmee peaks välja tõmbuma Afganistanist. N. Liidu suurimaks vaenlaseks pidasid vastuste andjad Ameerika Ühendriike, kellele järgnes Lääne-Saksamaa. Ringküsimusele vastajate arvates on Moskva suurim sõber Bulgaaria, kellele järgneb India.

Kahtlemata huvitavad andmed, kuid sealjuures jääb püsima küsimus, kas vastajad andsid oma vastused südametunnistuse järele või vastasid nad kommunistliku rezhiimi kombe kohaselt ametlikku joont ja poliitikat silmas pidades.

AMI

ROYAL LEPAGE

MÜÜA

18 aakeriline talu koos 7 ruumilise heas korras elumaja, hobustetalli ja muude kõrvalhoonetega.
Elumajal on juurdeehitatud garaazh ja seltskonnaruum suure maakivist kaminaga.
Talu asub Chatsworth'i lähedal, 8—10 miili Owen Soundist lõunas, tee nr. 6 ja nr. 10. Investeering. Sobib noorte ,,profidele". Talve- ja suvespordi harrastajaile. Küsitav hind 89.900.

VICTOR LIBE
1919 Lawrence Ave. E.
Scarborough, Ont. M1R 2Y6
Tel. kontoris 752-3111
kodus (705) 426-9155

Veel Rudolf Hessist

Kahtlemata on suurimaks Rudolf Hess'i leinajaks Kreml, kes kaotas tema surmaga oma Lääne-Berliinis asuva vaatluspunkti, mille kaudu oli tal võimalik suunata läände oma agente ja nende tegevust sealt kontrollida. Vaevalt on millegi muuga seletatav Kremli kategooriline keeldumine 93-aastase kahjutu rauga Rudolf Hess'i vabastamiseks Inglise tsoonis asuvast Spandau vanglast, mille ainukeseks asukaks oli viimase kahekümne aasta kestel Nürnbergi sõjakohtu otsusel eluaegsesse vangistusse mõistetud endine Hitler'i asetäitja Rudolf Hess.

Kuigi Hess oli üks natsi-partei asutajatest, omades liikmekaart nr. 7-e, ning Hitler'i sõber ja nimeliselt Hitler'i asetäitja alates 1923. aastast, mil nad jagasid ühist kongi Landsbergi vanglas, ei usaldatud Hess'ile kunagi tema edasise poliitilise karjääri jooksul võimu ega kaasarääkimise õigust tähtsate küsimuste otsustamisel. Võibolla oli tema suurimaks panuseks parteile ja Hitler'ile ühisel vanglasoleku ajal Hitler'i diktaadi järele ,,Mein Kampf'i" originaali kirjutamine. Oma hilisemas poliitilises elus oli Hess alati truualamlik oma juhile ja parteile. Ta tõusis rambivalgusse ainult korraks oma üllatusliku põgenemisega Inglismaale 1941. aastal rahusobitamise ettekäändel, kus ta aga koheselt maandumisel vangistati ja paigutati Londoni Towerisse, millega lõppes tema poliitiline karjäär ja elu väljaspool vanglamüüre.

Hitler'i arvates olid tema asetäitja Hessi rahusobitamise kavatsuse teened hinnatavad ainult mahalaskmise või hullumajja paigutamisega. Kuna Hess oli vanglas juba Teise suursõja esimesest poolest, siis ei saanud ka liitlased teda süüdistada massimõrvades ja vastandina teisi kõrgemaid juhte tabanud surmaotsustele karistati teda vaid sõjaõhutamisele kaasaaitamise eest eluaegse vangistusega, millest ta esimesed 21 kuud veetis Nürnberg'i sõjaväe-vanglas. Seal oli ta kuni oma paigutamiseni koos teiste väiksemate sõjasüüdlastega liitlaste kontrolli all olevasse Spandau vanglasse, kust viimane koos Hess'iga sinnapaigutatu vabastati 1966. aastal. See jättis Hessi ainukese vangina, oma 35-liikmelise teenijaskonnaga ja nelja endise liitlase valvemeeskondadega kindlusetaolise Spandau vangla asukaiks, mille aastased ülalpidamise-kulud olid umbes $1 miljon dollarit. Kuigi kolm lääneliitlast olid mitmel korral nõus Hessi vabastama tervislikkudel põhjustel, olid venelased alati kategootiliselt selle vastu vaatamate sellele, et saksa rünnaku ajal Venemaale oli Hess juba Londoni vanglas. Ameeriklastele on häbistav Kremli süüdistus hooletus järelvalves, mis võimaldas enesemõrva poomise teel 93. a. poolpimedale raugale, võttes venelastelt võimaluse oma väeosa pidamiseks Lääne-Berliinis.

H. Kivi

Selle pealkirja all trükib ,,Rahva Hääl" läbi oma lehe nelja numbri (sept. 29—okt. 2) artikliseerija, mille olevat ,,ette valmistanud" keegi S. Volovets ajalehes ,,Sovjetskaja Rossija". See olevat Volovetsi poolt koostatud või ,,ette valmistatud" (arvatavasti siis ka tõlgitud?) Oxfordi ülikooli teaduri R.W. Johnsoni uurimuste põhjal Lõuna-Korea reisilennuki hukkumise põhjuste kohta. Teatavasti lasti selle numbriga lennuk alla N. Liidu võitluslennuki poolt mõni aasta tagasi, kusjuures sajad tsiviil-reisijad surma said.

Ilmselt on N. Liidul nende reisijate surm südametunnistusel, kuigi Läänes paistavad nad olevat unustatud. Seepärast soendab nüüd S. Volovets — kes ta ka on, kas lennuekspert või kirjasolkija — nüüd need asjad jälle üles, tsiteerides ,,teadur R.W. Johnsoni" ütlevana, et hukkumise põhjuseks võib olla neli võimalust. 1) — 007 kaldus juhuslikult kursist kõrvale; 2) Piloodid muutsid sihilikult kurssi, et kütust kokku hoida; 3) Venelased eksitasid lennuki sihilikult kursist kõrvale; 4) See oli luurelend.

Volovetsi arutusel ei saanud olla tegemist juhusliku veaga, sest tema teada on välismaistel reisilennukitel nii head navigatsiooni-vahendid, et nad kunagi rohkem kui ühe miili oma kursist kõrvale ei kaldu. Üks teooria — et lennukihõivajad masina üle võtsid ja selle meelega N. Liidu poole tüürisid, ei pidavat ka paika, sest (kuigi Volovets seda otse välja ei ütle) kes peaks tahtma N. Liitu põgeneda? Peale selle olevat Lõuna-Korea lennukeil pardal relvastatud mehed, kes olevat ,,uljaspead", seega küllalt hulljulged terroristidele vastu hakkama.

Kütuse kokkuhoiu teooriast Volovets ka ei pea võimalikuks, sest sirgema tee võtmisega oleks Korea lennukompanii ainult umbes 2500 dollarit kokku hoidnud. Sellisele suurele kapitalistlikule firmale, pealegi veel CIA poolt üleval peetud nagu Volovets väidab, ei tähendavat selline pisisumma midagi.

Venelaste-poolse sihiliku eksitamise võimalust ei pea Volovets üldse kõneväärseks. Miks peaks üks inimarmastaja ja heatahtlik suurvõim nagu N. Liit sellist asja tegema? Peale selle, neil ei olevat selliseid vägevaid riistu, millega USA elektron-aparatuuri segamini ajada (ilmselt nad on proovinud?). Seepärast, kinnitab Volovets, jääb üle ainult üksainus võimalus — 007 oli spioonilennuk, mis saadeti N. Liidu kaitsevõimeid välja nuhkima!

Kui nii — ja seda peab Volovets rohkem kui tõenäoseks — siis oleks pidanud tal eripersonal pardal olema ja ta oleks pidanud rikkalikult olema spiooni-kaameratega varustatud. Ja ennäe — olevatki nii olnud. 007 meeskond olnud harilikust suurem, kuid lihtreisijaid olnud harilikust vähem. Ka olevat see olnud lennul saadetud USA RC 135 tüüpi luurelennuki poolt. Miks siis saadeti suhteliselt aeglane Boeing, selle asemel et CR 71, mis on võimeline lendama kolmekordse helikiirusega? Aga vot sellepärast, et venelasi eksiteele viia! Nemad, lollikesed, arvavad et on eksinud reisilennuk ja seepärast ei tulista. Kuid eksisid, vennikesed. Nõukogude võimud said nende kavalatest plaanidest aru ja otsustasid need tühja ajada. Kui aga 007 kohe kinni ei pidanud, kui tal kästi (õhus on natuke raske kinni pidada, eks ole) siis ei jäänud ju vaestel nõukogude hävituslendureil midagi muud üle, kui lennukitäis spioone alla lasta! Muidu oleks nad varsti Jaapani õhuruumis olnud, kust neid enam lasta ei oleks tohtinud.

Siiski annab artikkel veidi ,,glasnostile" ruumi, kui see järgmiselt lõppeb: ,,Sellised on põhilised faktid. Muidugi võib lugeja tagasi lükata mis tahes pakutud teooria ja siis peab ta ise otsustama, milline neist näib talle kõige usutavam. Ent praegu võib valiku teha ainult nendest neljast hüpoteesist; kõik mis me juhtunu kohta teame muudab järelduse 007 spionaazhimissiooni kohta kõige veenvamaks."

Niiviisi on tõestatud, glasnost või mitte, et asi oli ameeriklaste endi süü. Kes käskis neil (või nende L. Korea kannupoistel) N. Liidu territooriumi kohale luurama tulla!

majanduslikke päevaprobleeme

Oktoobrikuu krahh — mis juhtus ja mis võib edasi juhtuda?

Aktsiaturgude kiire langus, mis aset leidis ülemaailmses ulatuses 19. oktoobril 1987 on peegeldunud ja suurendatud ajalehtede rasvastes pealkirjades ja on süstinud hulga pessimismi inimestesse majandusliku tuleviku suhtes. Seda, mis juhtus ja miks see juhtus, analüüsitakse pikalt ja põhjalikult ja sellest kirjutatakse kindlasti meetrite viisi raamatuid ja artikleid väga kompetentsete isikute poolt.

Lihtsustatult ja väga laias laastus võib öelda, et on tegemist põhilise majandusliku tsükliga, mis vabamajandustes esineb ja mis käesoleval juhul oli suurendatud arvutite lülitamisega aktsiate ostu-müügi protsessi. Kuna arvutid reageerivad palju kiiremini kui inimesed, siis lipsas see Frankensteini monstrum mitmel puhul inimese ratsionaalse kontrolli alt välja. Tänu tehnoloogia arengule on meie maakera muutunud globaalseks külaks, nii et see mis juhtub New Yorgis on peaaegu silmapilkselt teada Tokios, Londonis ja Hong Kongis.

Umbkaudselt on keskmiselt iga kümne aasta kohta olnud aktsiaturgudel kaks pikemat tõusuperioodi ja kaks lühemat languseperioodi. 19. oktoobril 1987 langes Dow Jones'i indeks 508 punkti ja umbes 650 miljonit aktsiat vahetas omanikke. Selleks et ostu-müügi tehing saaks aset leida, on vaja kahte isikut — üks kes müüb ja teine kes ostab. Järelikult igale paanikas müüdud aktsiale leidus õnnelik ja õhinas ostja. Hetkel, mil Dow Jones'i indeks oli jõudnud juba langeda üle 400 punkti, tähendas ühe pikaajaliselt väga eduka investeerimisfirma tippmehi, et talle on täielikult arusaamata kuidas inimesed võivad nii väärtuslikke aktsiaid nii hoolimatult tuulde loopida.

Kui oletame, et ajalugu kordub, siis olid müüjate poolel tõenäolikult suurelt osalt üksikinvesteerijad, kelle enamikul puudub täpne arusaamine aktsiaturu ja üldise majanduse toimest. Nende otsused on rohkem mõjutatud ahnusest ja hirmust kui ratsionaalsest analüüsist ning, nad ei ole mitte pikaajalised investeerijad. Ostjate poolel olid tõenäolikult enamikus elukutselised, selle ala eriteadlased, kes toimetavad aktsiate ostu ja müüki rangete põhimõtete ja seaduste alusel, millega määratakse kindlaks aktsiate väärtus. Kui aktsia hind langeb tasemele, kus ülesseatud väärtustamisnormid lubavad osta, siis ostetakse. Samad reeglid kehtivad müügi kohta. Teatud määral on ka siin intuitsiooniga tegemist ja see eraldab tipud keskpärastest.

Mis juhtub edasi? Ennustuste spektrum ulatub kõige pessimistlikumatest kõige optimistlikumateni, nii et igaüks võib oma maitse kohaselt sobiva ennustuse valida. Viimaste nädalate sündmused on muidugi pessimiste ajakirjanduse lahke abiga esirinda tõstnud.

Palju on tehtud võrdlusi praeguse olukorra ja 1929. aasta vahel. Ellioti laine teooria väidab, et ajalooliselt on iga 55 aasta järgi sündmused kordunud, mille alusel peaks 1930-date aastate kriis kordama. Pärast 1929 aasta börsi langust hakkasid riigid kaubandust takistama tollide tõstmisega, keskpangad vähendasid likviidsust ja tõstsid intresse. Kõik need tegurid süvendasid ja pikendasid 1930-date aastate majanduskriisi. Tol ajal puudus sotsiaalhoolekanne, pensionid, töötaoleku kindlustused ja muud programmid, mis nüüd tagavad teatud määral ostujõu säilumist majanduse langusperioodidel.

Paistab, et börsi järsk langus on USA kongressimehi veidi raputanud, kuna nad nii väga enam valmis ei ole kaubandust takistama. Keskpangad on reageerinud sellega, et nad intresse on alandanud ja likviidsust majandustes suurendanud. Need on kõik sammud, mis viitavad sellele, et mineviku vigadest on õpitud ja tehakse kõik selleks, et neid mitte korrata.

Pessimistide suurimaks murelapseks on riikide üldiselt suur võlakoormus. Kartus on, et kui mõni suurtes võlgades maa keeldub oma võlgu tasumast, tekib pangaduskriis, mis ahelreaktsioonina majanduses suurt segadust ja usalduse kaotust tekitab. Ka USA riigieelarve puudujääk on tumedaks pilveks, kuna see avaldab intressimääradele ülespoole survet kui USA majandus täiskoormusega või selle lähedal töötab.

Teatud edusamme on ülaltoodud sektorites saavutatud. Suurpangad, kes ala- või vähemarenenud maadele suuri summasid laenasid, on hakanud vähehaaval neid oma raamatutest maha kirjutama, teadmises et nende tagasisaamine on üsna küsitav. USA väliskaubanduse bilansi puudujääk ei ole alanenud nii kiiresti kui oodatud, kuid ta ikkagi alaneb ja äsjase suure börsilanguse tagajärjel on USA riigijuhid äkki hakanud oma riigieelarve puudujääki tõsiselt võtma. Sellele vaatamata on võlakoormus ülemaailmses ulatuses hädaohtlik.

Mida ütlevad siis optimistid, kellede hulka enamik pikaajaliselt edukate investeerimisfirmade juhtidest kuulub?

Meil on tegemist põhilise majandusliku tsükliga, mille langusperioodi börsi ennenägematult suur ja järsk langus toenäolikult lühendas. Põhja-Ameerika majandus on tugev ja poliitikamehed on asunud ülalmainitud kriitiliste majandusprobleemide lahendamisele. Vabakaubanudslepingu sõlmimine Kanada ja USA vahel on samuti väga positiivne tegur. Madalamad intressimäärad ja keskpankade poolt varutud likviidsus omavad positiivse mõju.

Peale selle on aktsiate arv turgudel vähenenud firmade ühinemise läbi, mida uued firmad pole jõudnud asendada. Aktsiate arvu vähenemine mõjub positiivselt, sest asju, mida on vähe, hinnatakse kõrgemalt.

Tõenäolikult on meil tegemist ajutise tagasilöögiga ja need investeerijad, kes seda teevad pikaajaliselt ja kes ise on asjatundjad või kel on need abiks, peaks saavutama häid tagajärgi. Pikaajaliselt on hästi valitud aktsiad ületanud enamiku teisi investeerimisvõimalusi. Päeval pärast 19. oktoobrit, 1987 ütles edukas pika-ajaline investeerija John Templeton muuhulgas järgmist: „Nende 47 aasta vältel, mil ma olen tegelenud investeerimisega, olen õppinud igasugustest probleemidest, paljudest börsilangustest ja tõusudest, sõdadest, inflatsioonist, depressioonist ja paanikatest, jne., aga kui me vaatame seda graafikut, mis kirjeldab Templeton Growth fondi tagajärgi 33 aasta vältel, siis näeme kui väikesed ja lühikesed olid paanikad ja kui suur oli tasu selle eest, et kannatlikult omasime odavalt ostetud väärtuslikke aktsiaid."

TARVO TOOMES

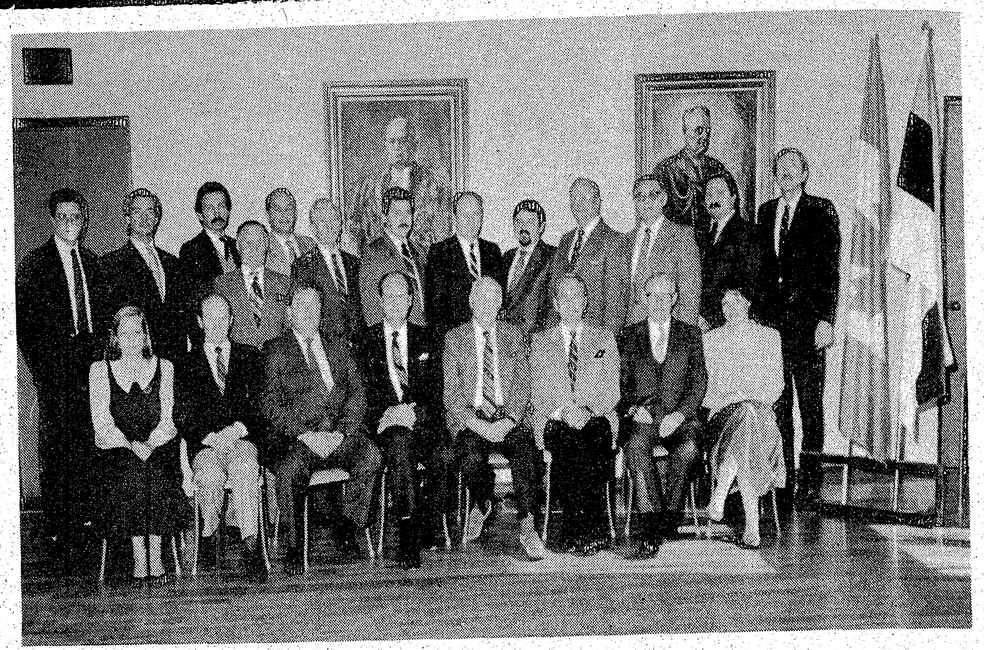

EKN'u peakoosolekult Toronto Eesti Majas (vaata artikkel VE eelmises numbris). Istuvad, vasakult: Maiki Andre-Lupp, Endel Lindaja, Laas Leivat, Udo Petersoo, piiskop Karl Raudsepp, aupeakonsul Ilmar Heinsoo, Hans Lupp, Katrin Kopvillem-Heyduck. Seisavad, vasakult: Rein Andre jun., Ülo Isberg, Priit Aruvald, August Jurs, Peter Altosaar, Valter Pent, Markus Hess, Kalju Jõgi, Ruho Paluoja, Nikolai Valge, Johannes Pahapill, Avo Kittask, Raimo Heyduck. Foto: VE

Maakondlik suur-

(Algus lk. 1)

dupüha/jaaniõhtu tähistamine Eesti Majas lõppes majandusliku ülejäägiga. Esinejate loobumine honoraridest (nende hulgas „Estonia" orkester ja Toronto Eesti Meeskoor) ning rahvarohkus võimaldas maakondadel kirjutada Toronto Eesti Majale 2500 dollarilise tsheki. Selle andis üle Maakondliku Esinduskogu esimees Johannes Vihma, märkides ühtlasi, et viimaseil aastail on maakonnad toetanud Eesti Maja 14.000 dollariga. Eesti Maja esimees Osvald Piil avaldas toetuse eest suurimat tänu.

Koosviibimisel oli kaasmaalasi igast vanuseklassist — eakaid, noori ja päris noori. Ka neid, kelledele mannakreemi suhu pandi. Täielik läbilõige meie elust pulbitsevast Toronto eesti ühiskonnast.

E. A.

T. E. Aiandusklubi teateid

Toronto Eesti Aiandusklubi sügisene tegevus algas Toronto Eesti Majas oktoobri viimasel neljapäeval. Õhtu avas esimees M. Lepik, ühtlasi andes kuulajaskonnale ajakohaseid näpunäiteid sügisesteks aiatöödeks.

Järgnes M. Lepiku ettekanne arvukate valguspiltide saatel teemal „VÄHEMTUNTUD PUID, PÕÕSAID JA LILLI". Alljärgnevas olgu märgitud mõned esitatud taimedest. Kauni kujuga tumeroheliste lehtedega sammas norra vaher (Columnar Norway Maple), näärmeline jumalapuu (Three of Heaven), mis võib kasvada kuni 10-ne meetri kõrguseks, roheliskollakate õitega harilik tulbipuu (Tulip Tree), äädikapuu (Fragrant Sumac), põõsas maran (Potentilla) esineb erinevaid sorte, õitseb juunist kuni sügiseste külmadeni kollaste õitega, roniv hortensia (Vine Hydrangea) kaunis valgete õitega ronitam, nõiapähklaapuu (Witch Hazel) õitseb sügisel oktoobris kollaste narmasõitega, võhumoogad irised (Iris), vilus õitsevad hostad (Plantain Lily) ja tulikad (Creeping Buttercup). Puudele, põõsastele, ronitaimedele ja püsililledele järgnesid suvelilled ja sibullilled riitsinus (Castor Oil Plant), lemmalts (Patience Plant), libliklill (Schischanthus — Poor Man's Orchid), harilik püvilill (Fritillaria), sügislill (Colchicum) ja paljud teised.

Järgmine klubi loenguõhtu on 26. novembril Toronto Eesti Majas, kus esinevad Barries asuva aiandusäri Timberline Nurseries and Landscaping omanikud Erik ja Lia Hess huvitaval ja ajakohasel aianduslikul teemal.

E. KURIS

Alma Materi päeva aktus Montrealis

Tartu Ülikooli aastapäeva ja sellest välja arenenud Alma Materi päeva aktusi on Montrealis peetud pidevalt alates a. 1955. Seega paguluses kaugelt rohkem, kui nende prototüübile Tartu Ülikooli juures eluõigust osaks sai.

Aktuste korraldajaiks on eesti akadeemilised organisatsioonid rotatsiooni korras.

Tänavune Alma Materi päeva aktus, mille korraldajaks on Eesti Korporatsioonide Liit, leiab aset pühapäeval, 6. detsembril kell 16.00 Jaani kiriku seltskondlikes ruumes.

Aktuse peakõnelejaks on professor dr. Enn Raudsepp Concordia Ülikoolist. Nagu alati, on aktuse eeskavas ka auhinnatööde hindamine komisjoni aruanne, millest peab selguma noorte eesti teadusejüngrite reageering komisjoni üleskutsele kiritööde võistlusest osa võtta. Esimese auhinna väärilseks tunnustatava töö autori tasu on $500.00, kuna teiseks auhinnaks on $250.00. Aktusel kuulutatakse välja ka järgmise aasta võistluse tingimused ja tööde teemad.

Pärast aktust on kohvilaud kaetud kokkutulnuile.

K. UTSAL

Finn Carpet Care
PUHASTAME
seinast-seina, lahtiseid ja idamaiseid vaipu, mööblit • auto sisemust • kahjustusi üleujutamiste puhul, seinu ja põrandaid.
• Scotchgard •
kodudes • kontorites
225-1749
Pentti Peter

Teeme värvimistöid soodsa hinnaga
756-4654

Külastajad eesti stendiga

Sõnumeid L
Referaat Ko

23. oktoobril toimus Kultuuri Ühing Kanadas Ligi sajapealine kuulajask tekandele „Tänapäeva E

Referent viibis selle aasta ju 2 nädalat Eestis peale 43-aa eemalolekut. 15-aastase noo mälestused Eesti Vabariigis üsna erinevad sellest, mid nüüd ees leiab. Valmar Ta kõikenägevad silmad ja kuu kõrvad heä analüüsivõime ta annavad meile tõhusa üle tänapäeva Eestist. Kirjeldu sisutihe ja iga lause informat nirikas, nii et ei ole võimalik vaid paari sõnaga kirja panna

Eesti rahvas seisab praeg rahvusliku ärkamise lä Juhtlauseks on: „Kas praeg mitte kunagi!" Poliitilised ratsioonid ei ole välja kujun küll aga sotsiaal-majandus probleemid on ühendanud r näit. fosforiidi kaevandami „inimrämpsu" (illegaa Eestisse kolinud venel juurdevool. Soovitakse sate taolist autonoomiat nagu Mongoolia, kus rõhk oleks huvidele suunatud. Suur rahvast on aga resigneer eriti peale Ungari, Tsheh Poola sündmusi. Nii leitak „võimatute unistuste peale praegu aega raisata".

Eesti rahvastik on kirju: e ed, Venemaa eestl venestunud eestlased, eestis venelased, venelased, rahvad (ukrainlased, juudid Venestunud eestlased on suuremad rahva-vaenlased.

Referent jagab elanikko vanusegruppi: alla 25 a., 25 ja üle 60 a. Esimene on no kult uljas ja kartmatu; kultuur, kriitilised videolin „punkerid" on endastmõist väljendusvahendid s rahvaosale.

Üle 60 a. näitavad tu pessimismi ja olukorraga pimist. Vähenenud on üksteise peale kaebamine eriti Stalini ajal lokkas j siiski meie rahvale häbiks.

Kõige agressiivsem o 25-60 a. vaheline grupp. I poliitilist ajakirja, millest pulss" kompartei suuvood kõige konservatiivsem. Li semad seevastu võitlevad guste tähe alla ka eesti rah Vana harjumuse kohase

elmises numbris). Istuvad,
o Petersoo, piiskop Karl
villem-Heyduck. Seisavad,
Peter Altosaar, Valter Pent,
ahapill, Avo Kittask, Raimo
Foto: VE

lubi teateid

sügisene tegevus algas
asel neljapäeval. Õhtu avas
uulajaskonnale ajakohaseid
s.

iklill (Schischanthus — Poor
an's Orchid), harilik püvilill
ritillaria), sügislill (Colchicum)
paljud teised.
Järgmine klubi loenguõhtu on
. novembril Toronto Eesti Ma-
, kus esinevad Barries asuva
ndusäri Timberline Nurseries
d Landscaping omanikud Erik
Lia Hess huvitaval ja ajakoha-
l aianduslikul teemal.

E. KURIS

Alma Materi
päeva aktus
Montrealis

Tartu Ülikooli aastapäeva ja
ellest välja arenenud Alma
Materi päeva aktusi on Montrealis
eetud pidevalt alates a. 1955.
eega paguluses kaugelt rohkem,
ti nende prototüübile Tartu Üli-
ooli juures eluõigust osaks sai.
Aktuste korraldajaks on eesti
kadeemilised organisatsioonid
otatsiooni korras.
Tänavune Alma Materi päeva
ktus, mille korraldajaks on Eesti
orporatsioonide Liit, leiab aset
ühapäeval, 6. detsembril kell
6.00 Jaani kiriku seltskondlikes
uumes.
Aktuse peakõnelejaks on pro-
essor dr. Enn Raudsepp Concor-
ia Ülikoolist. Nagu alati, on
ktuse eeskavas ka auhinnatööde
indamine komisjoni aruanne,
millest peab selguma noorte eesti
eadusejüngrite reageering komis-
oni üleskutsele kiritööde võistlu-
est osa võtta. Esimese auhinna
ääriliseks tunnustatava töö autori
asu on $500.00, kuna teiseks
uhinnaks on $250.00. Aktusel
uulutatakse välja ka järgmise
asta võistluse tingimused ja
tööde teemad.
Pärast aktust on kohvilaud kae-
ud kokkutulnuile.

K. UTSAL

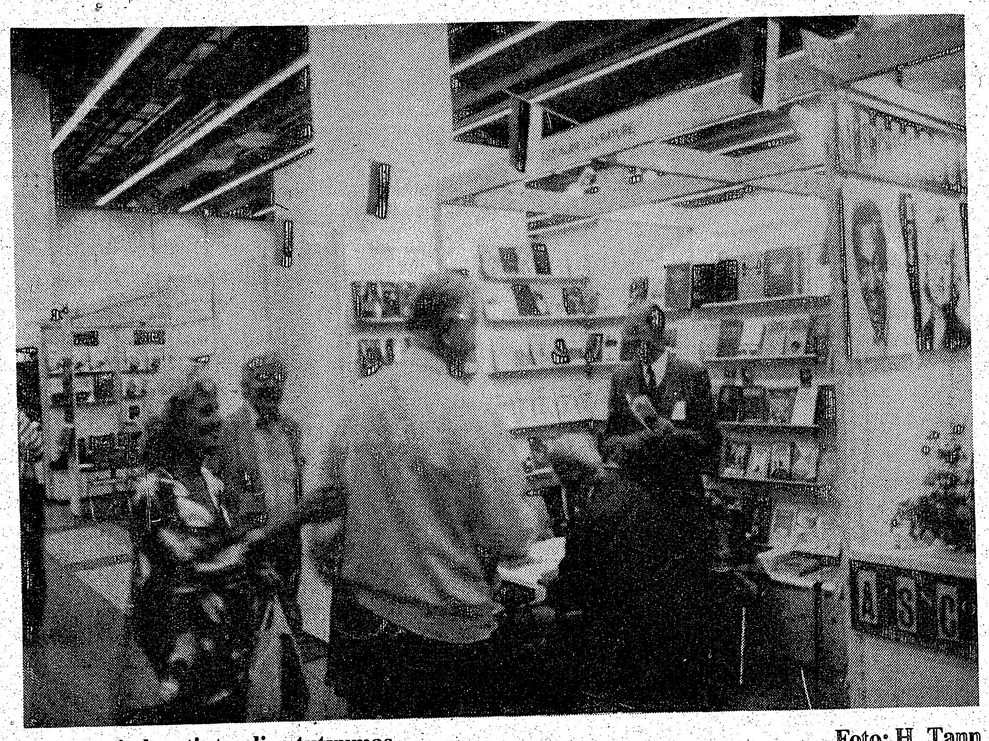

Külastajad eesti stendiga tutvumas. Foto: H. Tann

Sõnumeid Lääne-rannikult
Referaat Kodu-Eestist

23. oktoobril toimus Vancouveri „Meie Kodus" Eesti Kultuuri Ühing Kanadas (EKÜK) järjekordne loenguõhtu. Ligi sajapealine kuulajaskond oli tulnud Valmar Tamme ettekandele „Tänapäeva Eesti turisti silma läbi".

Referent viibis selle aasta juunis 2 nädalat Eestis peale 43-aastast eemalolekut. 15-aastase nooruki mälestused Eesti Vabariigist on üsna erinevad sellest, mida ta nüüd ees leiab. Valmar Tamme kõikenägevad silmad ja kuulvad kõrvad hea analüüsivõime taustal annavad meile tõhusa ülevaate tänapäeva Eestist. Kirjeldus on sisutihe ja iga lause informatsioonirikas, nii et ei ole võimalik seda vaid paari sõnaga kirja panna.

Eesti rahvas seisab praegu 2. rahvusliku ärkamise lävel. Juhtlauseks on: „Kas praegu või mitte kunagi!" Poliitilised aspiratsioonid ei ole välja kujunenud, küll aga sotsiaal-majanduslikud probleemid on ühendanud rahva, näit. fosforiidi kaevandamine ja „inimrämpsu" (illegaalselt Eestisse kolinud venelaste) juurdevool. Soovitakse satelliiditaolist autonoomiat nagu Väli-Mongoolia, kus rõhk oleks Eesti huvidele suunatud. Suur osa rahvast on aga resigneerunud, eriti peale Ungari, Tshehhi ja Poola sündmusi. Nii leitakse, et „võimatute unistuste peale ei ole praegu aega raisata".

Eesti rahvastik on kirju: eestlased, Venemaa eestlased, venestunud eestlased, eestistunud venelased, venelased, muud rahvad (ukrainlased, juudid jne.). Venestunud eestlased on kõige suuremad rahva-vaenlased.

Referent jagab elanikkonna 3 vanusegruppi: alla 25 a., 25-60 a. ja üle 60 a. Esimene on nooruslikult uljas ja kartmatu; rokkkultuur, kriitilised videolindid ja „punkerid" on endastmõistetavad väljendusvahendid sellele rahvaosale.

Üle 60 a. näitavad tunduvat pessimismi ja olukorraga leppimist. Vähenenud on küll üksteise peale kaebamine, mis eriti Stalini ajal lokkas ja jääb siiski meie rahvale häbiks.

Kõige agressiivsem on aga 25-60 a. vaheline grupp. Ilmub 6 poliitilist ajakirja, millest „Aja pulss" kompartei suuvoodrina on kõige konservatiivsem. Liberaalsemad seevastu võitlevad inimõiguste tähe alla ka eesti rahva eest. Vana harjumuse kohaselt aga ollakse vabaimad „nelja silma all", kuigi Stalini vägivallast kõik vabalt räägivad. Meie välisvõitlusest ollakse teadlikud ja rõõmustatakse meie tegevuse üle, kuid palju lootusi sellele ei asetata. Eriti suur näib olevat sümpaatia Soome vastu.

KGB-s toimub psühholoogiline ühiskonna manipuleerimine. Kutsutakse „jutuajamisele", mille järel ollakse teadlikud „silma all" olemisest. Tööl edasijõudmiseks on vaja poliitilist usaldatavust. Selle puudumisele järgneb palgakaotus. Võiks võrrelda nagu loomakarjaga elektriaias: kui rahulik oled, võid vabalt süüa, hakkad aga välja trügima, saad voolulöögi.

Silma torkab venestamine ja venelaste rohkus, eriti Tallinnas. Seal on tänavapildis üle 2/3 venelasi, kes oma kärarikkuse ja eesti keele mittetundmisega välja paistavad. Vene kultuuri sisse elamiseks korraldatakse puhkusreise „suurele kodumaale" ja üle 50-tuhande eestlaste töötab Venemaal brigaadide hulgas. Viimaseid loetakse statistiliselt väliseestlasteks läänes viibivate kõrval.

Eesti majandus kulgeb 4 harus: üleliiduline, vabariiklik, kooperatiivne ja piiratud eramajandus. Üleliidulises ei ole meil sõnaõigust ja vabariiklik on täiesti idiootlik. Näiteks Pärnus on 52 000 elanikku, kellele määratakse tarbekaupade norm terveks aastaks. Talvel on neist ülejääk, aga suvel turistide ülevooluga on täielik toidu ja muu puudus. Lihtsa „ei ole" asemel kasutatakse peenemat väljendit „defitsiit".

Kooperatiiv-majandus on tugev. Näiteks on Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna ja kolhooside majad, puhkekodud jne. parimad ja korralikult finantseeritud. Eestis on 150 kolhoosi ja 150 sovhoosi, eriti arenenud on karjapidamine, kuid vilja ei toodeta küllalt.

Eramajanduses on umbes 250 taksot, selle kõrval juuksureid, fotoäri, parandustöökodasid, restorane. Ainuke raskus on materjalide hankimisega, nii et mängu tuleb jälle sõna „defitsiit".

Tänavapildis on loosungeid üsna vähe, vabanduseks: „pole mõtet rahva raha raisata". Ladad ja Volgad on igal pool. Eestis arvestatakse iga 3 perekonna peale auto. Sõjaväge pole palju tänavapildis, küll aga miilitsaid, kelleks on noored venelased. Joodikuid on vähe (välja arvatud soome turistid!), sest kord on range ja karistused suured. Korteriolud on kehvad. Enamikus elab koos 3 peret, mille mõju meil siin läänes raske on ette kujutada. Kohalik televisioon on julge ja asjalik, küll on aga telefon raskelt kättesaadav. Telefoniraamatuid on ainult hotellides (3 Tallinna peale!) ja bussijaamades, seega kontaktileidmine teistega äärmiselt raske.

Üldpilt Eestist on kurb. Seda on Vancouveri eestlaskond nüüd tajunud kahes kõnes nii Tiit Madissonilt kui Valmar Tammelt. Samal ajal on selge, et peame suurendama oma tegevust vabas maailmas korduvalt meenutamaks meie rahvale tehtud ülekohut.

Järgmiseks loenguõhtuks 27. novembril on kavas Karl Maritsa ettekanne möödunud kevadel toimunud purjejahi maailmavõistluselt Perthis, Austraalias, mille referent Kanada meeskonnas kaasa tegi.

HMH

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

39. Rahvusvahelisel Frankfurdi Raamatumessil

7-ndast kuni 12-nda oktoobrini k.a. toimus Rahvusvaheline Frankfurdi Raamatumess

Tänavusest Frankfurdi Raamatumessist võttis osa 7147 kirjastust 90-st riigist, kus väljapandud raamatute arv oli 320.000 ühikut, millest 100.000 ühikut olid esitrükised. Need olid välja pandud järgmistes sektsioonides: belletristika, religioon, laste- ja noorsooraamatud, teadus ja tehnika, kooliõpikud, kunst, maakaardid ja reisijuhised.

Frankfurdi Raamatumessil olid paljud riigid esindatud ka oma rahvuslike stendidega, nende hulgas ka Eesti kirjanduse väljapanek enam kui 200 ühikuga. Sellest 17 ühikut oli esitrükist, nii meie Kodu-Eesti, kui ka Läänes elavate autorite poolt, eesti, inglise, saksa, soome ja rootsi keeltes. Samuti oli ka välja pandud raamatuid läti, leedu ja vene keeles, mis on kirjastatud vabas Läänes.

Olgu võrdluseks öeldud, et Moskva keskvõimud olid tänavu, nn. „glasnosti", „perestroika" ja „demokratiseerimise" aastal lubanud välja panna okupeeritud Eestist kõigest 20 raamatut. Need olid: F. Tuglase luulekogu „Tuhat aastat", Eesti Raamat 1986; Günter Eichi luulekogu „Ajandid ja kiviavad", Eesti Raamat 1986; F. R. Kreutzwaldi raamat „Vana Eesti haldja jutustused" inglise keeles, Perioodika 1986; S. Assenini raamat „Eesti multifilmidest", Perioodika 1986; Paulo Collodi „Puunuku seiklused" Eesti Raamat 1986; „Tallinna Polütehniline Instituut" (pildialbum), Eesti Raamat 1986; „Tallinna Polütehniline Instituut 1936—1986", kirjastus „Valgus" 1986; Aarne Kaasiku ja Edgar Kase „Lahemaa Rahvuspark" (pildialbum), Eesti Raamat 1986; Jaan Krossi „Kolme katku vahel" I osa, Eesti Raamat 1985; pildialbum „Nõukogude Eesti", Eesti Raamat 1985; Peeter Toominga „Tähelepanu pildistan" (Eesti foto minevikust 1840—1940), Kirjastus „Kunst" 1986; Eduard Viiralti „Graafika album", kirjastus „Kunst" 1985; Enn Vetemaa „Kalevipoja mälestused", Eesti Raamat 1985; „Exlibris ja Eevald Okas", koostanud Villem Raam. Kirjastus Kunst 1986; Tiia Teemanti „Kuidas panna nööpe", laste-raamat inglise keeles, „Perioodika" 1984; Lilian Kivi ja Milvi Roosilehe „Aabits", kirjastus „Valgus" 1985; Fr. Tuglase „Popi ja Huhuu", kirjastus Perioodika 1986; „Kalevala", Eesti Raamat 1986; Klas Manni „Mefisto" (romaan ühest karjäärist), Eesti Raamat 1986; Lilian Kivi ja Milvi Rooslehe „Lugemik I klassile", kirjastus „Valgus" 1987.

1985-ndal aastal, kui Nõukogude propaganda ei olnud veel oma sõnapruugiks võtnud väljendeid „uutmine", „avalikustamine" ja „demokratiseerimine", oli Kodu-Eestist Moskva keskvõimude poolt lubatud välja panna 53 raamatut, tänavu ainult 20.

Raamatumessi külastajate hulgas äratas erilist huvi William J. H. Houghi raamat Eesti, Läti ja Leedu okupeerimisest ja annektsioonist. See nõkogudelaste poolt sooritatud otsene agressioon on vastuolus kõikide rahvusvaheliste õiguste normidega nagu Hough näitab. Nimetatud raamatut soovis omandada ka Luxemburgi Generalkonsulaat Frankfurdis! Samuti oli Vello Pekomäe teos „Eesti läbi aegade" eesti ja rootsi keeles huvi objektiks, ning muidugi ka Robert Raidi dokumentaalne romaan „Kui venelased tulid . . ." inglise ja saksa keeles, millede pealkirjaks nüüd on „Kui nõukogudelased tulid . . .". Nimetatud teos räägib ajajärgust aastatel 1939—1941, mil toimus Eesti vägivaldne inkorporeerimine Nõukogude Liitu, ning julmast terrorist, mida Nõukogude Liit sooritas Eesti rahva vastu. See Robert Raidi dokumentaalromaan äratas suurt huvi ka Aasia maade kirjastajate hulgas.

Meie kirjanduse-stendi külastasid ka Nõukogude Liidu stendi inimesed, tundes huvi meie väljapaneku vastu. Nad imestasid eriti selle üle, et meie stendis on väljapandud ka raamatuid Kodu-Eestist, millest oli eriti huvitatud N. Liidu Kirjastuse Komitee Rahvusvaheliste suhete osakonna juhataja asetäitja T. Simon. Ta sai vastuseks, et meie kirjanikud nii Läänes kui ka kodumaal esindavad ühtset Eesti kultuuri ja rahvast, kelle eesmärgiks on demokraatia, vabadus ja iseseisvus.

HEIKKI H. TANN

Eesti kirjanduse valjapanek tänavusel Frankfurdi raamatumessil. Stendi kohal „Estonian literature" ja Eesti lipp. Foto: H. Tann

SPORT

„Bodybuilding'u" maailmameistriks eestlane Soomes

Antwerpenis Belgias toimunud maailmameistrivõistlustel keha-arendajatele — üldiselt tuntud kui bodybuilding — tuli, nagu teatab Helsingin Sanomat, esimeseks ja sellega maailmameistriks praegu Soomes elav ja soome kodanikuna võistlev Olev Annus, elukutselt võimlemisõpetaja.

Olev Annus tuli abiellumisega a. 1984 Soome ja on praegu õpetaja Riihimäe spordikoolis. Kodumaal Tallinnas oli ta treener „keha-ehitamise" erialal, tegelikult on ta väljaõppinud vesiehitusala insener. Annus on 35 aastane — sündinud a. 1951 Kohtla-Järvel.

Enne Soome asumist oli ta viiekordne N. Liidu meister keha-arendamise alal ja möödunud aastal saavutas ta Poolas Euroopa-meistri tiitli.

Olev Annus on treeninud alates 16-aastaselt, võttis 20 aastat aega maailmameistriks saamiseks. See polnud kerge — lihaseid tuli demonstreerida ligi kaks tundi.

Olev Annus elab üksildast elu, valib väga oma toitu, tal pole sõpru ega tüdrukut. Kurdab, et ei oska enam ühtki keelt. Soome keelt räägib eesti murrakuga, eesti keelt juba soome keelega segamini.

Ta kehas on vaid 2—3% rasva, tavalisel mehel 10—15%. Tuleb süüa palju valkaineid ja hoiduda alkoholist. Selle ala maailmameistritiitlit ei panda palju tähele, ajakirjandus ei kirjuta. Oleks olnud suusataja või kergejõustiklane. . .

Eestlastel olid kanged jõu ja muidugi ka musklimehed Lurich, Jaago, Palusalu jt. Nendele olid musklid ainult vahendiks, tööriistadeks. Keha-ehitajatele on musklite väljanägemine peaasi. Kordagi pole juttu, mida Olev Annus nende lihastega suudaks ära teha. . .

Mati Jaago tõi koju 5 kuldmedalit

Laupäeval, 7. novembril peeti Ameerika Lõunapiirkonna Masterite meistrivõistlused Palm Beach, Floridas, millest kogusummas võttis osa 200 võistleja ringis, nende hulgas ka M-60 klassis meie tuntud master-sportlane Mati Jaago, kes oli kohale sõitnud koos abikaasa Ina'ga.

M. Jaago võttis osa viiest alast ja võitis kõigis kuldmedalid, ületades isegi mitmed isiklikud rekordid järgmiste tagajärjedega: Kuul (5 k) — 12.95 m, ketas (1 k) — 41.06 m, oda (600 gr) — 43.34 m, vasar (5 k) — 33.38 m ja raskus (25 lbs) — 12.18 m.

V.K.

Mõnda pesapallist

Maailmameistrivõistlusi pesapallis (amatööridele) peeti esmakordselt 1938 aastal Inglismaal, kusjuures osavõtvaid meeskondi oli ainult kaks — Inglismaa ja USA. Võit kuulus peoperemeestele. Viiest kohtumisest võitsid inglased neli. Pärast seda pole inglased enam kordagi MM-il kaasa teinud. Järgmisel aastal oli osavõtjaid juba kolm, 1940. seitse ja 1941 a. üheksa koondist. Hulk aastaid sellejärel selgitasid tiitliomanikku isekeskis Ladina-Ameerika ja USA pesapallurid. Eurooplased (Itaalia ja Holland) ilmusid taas areenile 1970. aastal. Kahe aasta pärast debüteerisid Aasia mängijad ja 1978. a. Austraalia. 1978. aastal asutati Rahvusvaheline Pesapalliliit ja selle järel hakati MM-võistlusi pidama iga kahe aasta tagant. Osavõtjate arv ja läbiviimise kord on pidevalt muutunud. Näiteks 1984. a. Kuubal võistles 18 meeskonda kahes alagrupis ja kummastki pääses neli paremat lõppturniirile, 1986. a. Hollandis osales aga 12 rahvuskoondist, kes kõik üksteisega kohtusid. Kõige edukamad aegade jooksul on olnud Kuuba pesapallurid. 21 MM-ist on 18 lõppenud nende võiduga (sealhulgas ka viimasel, 1986. aastal.). Korra on nad tulnud teiseks ja kaks korda kolmandaks. Järgmised 30. a. juubelivõistlused toimuvad Itaalias.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

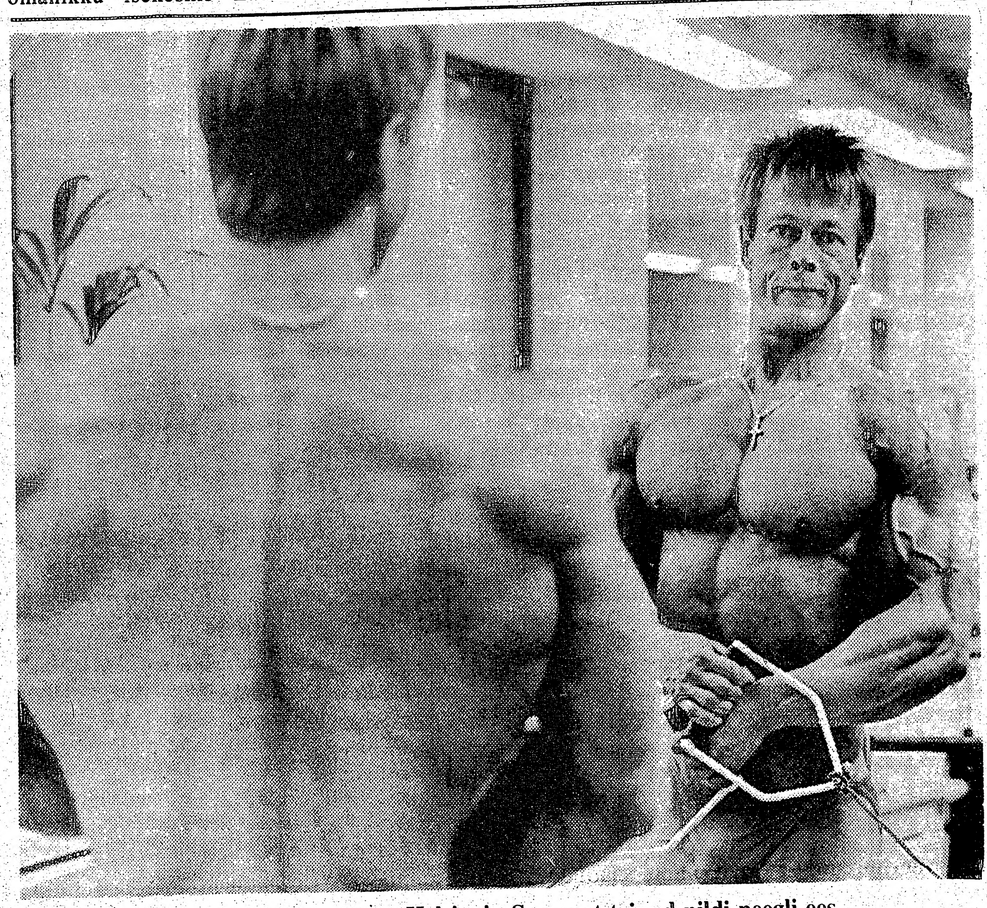

Maailmameistrist on Helsingin Sanomat teinud pildi peegli ees.

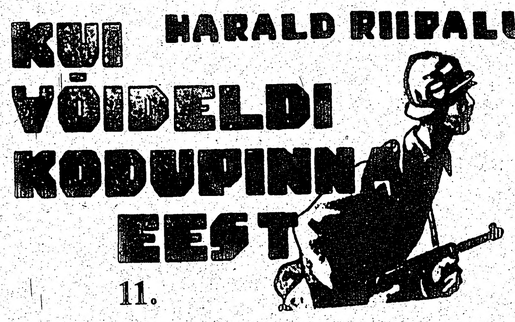

Sama päeva enne lõunat saabus käsk: kompaniil liikuda Saksa ja Meerapalu rajooni ning paikneda jagudena omakaitselaste vahele. Sõitsime küüthobustega. Kohale jõudes algasime kohe töödega, millistega pimeduse tulekuks hädavaevalt valmis saime, sest kaldäärsed luhad ja kõrkjad takistasid vaate- kui tulevälja.

Samal hommikul saadeti Piirisaarele veel üks saksa karistuskompanii.

Hilisõhtul külastas meid pataljoni ülem major Tammiste ühes sakslasest sideohvitseriga. Mõni tund hiljem kuulsime Piirisaare suunas laskmist. Telefoni ühendus katkenud. Jäime hommikut ootama. Valges silmasime Piirisaarest kaugel põhja pool inimkogusid, kes meile lähenesid. Kauguse tõttu polnud vormitunnused eristatavad ja pidades tulijaid venelasteks, tahtsid sakslased avada kahuritest tuld. Vahepeal oli kohale jõudnud ka mõned Piirisaarest põgenenud sakslased. Kapten Nordmaa keelas sakslastel tule avamise ja saatis luure selgitama tulijate päritolu. Tulijad osutusid meie Piirisaares asunud raskekuulipilduriteks. Mehed olid õnnelikud pääsmise üle ja jutustasid, et venelased tunginud saarele tugevate jõududega, arvatavasti ühe kõvendatud pataljoniga. Sakslastest koosnev karistuskompanii lõpetanud peagi võitluse ja põgenenud. Nemad pidanud vastu kuni laskemoona lõppemiseni ja taandunud siis saarelt Venemaa sihis, kuna see olnud veel ainukene vaba suund. Kaarliikumisega tuldud siis pärast Piirisaarest mööda.

Rühma kaotused: üks mees langenud, üks kergelt haavatud ja üks teadmata kadunud, kelleks osutus Kitse nimeline 57 aastane Võrumaa mees. Ta ilmus tagasi järgmisel ööl, olles peitnud end päeval viljaredelite vahel.

Varsti peale meie kuulipildurite tagasi jõudmist tuli Meerapallu komandeeriv kindral ja hakkas Piirisaarest põgenenud sakslasi püüdma. Võttis ühe käest püssi, vaatas rauaõõnde ja ütles: „Sa pole paukugi teinud, lasksid jalga ja jätsid kaaslased hätta."

Lõunapaiku saabus kindralilt käsk: kompaniil lahkuda senistest seisukohtadest ja minna kiiresti Piirisaare vastas oleva maanina ja Saksa talu kohal oleva Lämmi järve kalda kaitsele. Rutates võidu pealekippuva pimedusega, olime õhtuks siiski hädapäraselt valmis. Seal asunud omakaitselased, kellel polnud isegi jaoülemaid, asusid meie juurde. Õnneks ei toonud järgnev öö üllatust.

Pärast lõunat saabus uusi õhuluureandmeid: Diviisisuurune üksus 30 km. Oudovast lõunas, Rudnitsa ja Zalahtovje külade rajoonis kahes kolonnis, marsil lõunasse.

Homme võib siis oodata sillapeal „mängu" algust!

Täiendasime oma laskemoona-tagavara.

Sillapeal olevad üksused said toetuseks rühma kergeid õhukaitsekahureid. Raskemaid oli võimatu üle toimetada, sest Lämmi järve jää polnud küllalt tugev. Seda olid tunduvalt nõrgendanud lõhkeained vaba veeriba hoidmiseks. Olime sillapeal nii ise kui ka me naabrid ilma suurtükitule toetuseta. Läänekaldal asuvad jalaväe saatekahurid ei ulatunud meid toetama. Samal päeval asus Jõepera rajooni rannakaitsele ka diviisi õhukaitsegrupp.

Õhtu eel saabus teade, et diviisi ülejäänud osad suunatakse Narva ruumi, kus vastane uuesti aktiivseks muutunud. Tartust läbisõidul oli diviisiülem saatnud meie rügemendiülema kolonelleitnant Vendi meid vaatama ja diviisi uudiseid tooma. Muidugi oli Vendil ka isiklikult ühe oma pataljoni käekäik südamel. Lubasime talle tublid poisid olla.

Varsti peale rügemendiülema lahkumist hakkasid toksima kuskil kaugel üksikud patareid. Küll kaunis rasked! Öö oli pime ning väljalaskesähvatused kumasid tumedas taevas. Tuli oli aga kuidagi kobav, kord järve jääle, kord kuskile meie selja taha Pnevo küla kanti. Meie seisukohad sillapeal jäid aga puutumata. Ka Mehikoormasse ei ulatunud ühtegi mürsku. Selline tuli kestis väikeste vaheaegadega tundi paar.

Ning siis, kella 0200 paiku öösel hakkasid meie seisukohtade ette ilmuma jalaväegrupid. Neid tuli tihedais ahelikes ja ka kolonnis, kuid võrdlemisi kitsas ribas, peamiselt 1. kompanii lõigus, piki Kozakovtso külast tulevat teed.

Näis, et meist taheti lihtsalt üle kõndida! Või ei teatud meie siinviibimist?

Meil oli ees hea laskeväli — tasandik üksikute õlgkatustega küünidega ja kohati hõreda madala lepavõsastikuga.

Meie meeste tuledistsipliin oli kindel. Ei ühtegi lasku. Kõikjal vaid luurav vaikus. Esimeste ahelike mõnekümne meetri kaugusele jõudes haugatasid tihedas taktis kerged õhukaitsekahurid külvates vastast üle sadade brisantmürskudega. Selle sekka rabasid kümneist kuulipildujaist tulelöögid nagu piitsahoobid.

Süttis paar küüni, mis peagi põlesid heledais leeges, valgustades laialt ümbrust ja ootamatult rabatud vastast.

Hetk hiljem vallandus venelastele omane ja meile kõigile tuttav kisa, vandumine ja appikarjumine.

Esimene laine oli hävitavalt löödud. Aga järgnes teine ja nii edasi kuni uue päeva puhkemiseni, mil silm ei tabanud enam uusi ründajaid, küll aga üksikuid tagasiminejaid.

Eilse puhta lumevaiba asemel laius hommikul vastaste vahel inetult kirju ja määrdunud ei-kellegi-maa.

Meie esimene lahing kodumaa piiridel oli löödud.

See oli meeletum ja lootusetum vastase pealetung, mida ma kogenud rindepraktikas.

Oli märgata, et selleks pealetungiks oli ründajaid enne alkoholiga tublisti julgustatud.

Kas peitus selle meeletu öise pealetungi eesmärk Mehikoorma vastas oleval sillapeal sadade meeste mõttetus surmasaatmises või oli see tarvilik ainult pettemanöövriks?

Tegime kompaniiülemaiga parajasti lahingu tulemusist kokkuvõtet, kui Mehikoormast teatas adjutant uue ja rabava uudise: Aovalgel vallutas vastane Meerapalu. Kõik seal asuvad kahurid tervelt tema valdusse jäänud.

„Kui suur üksus?" küsin.

„Ei ole teada."

„Kes seda teatas?"

„Meie õhukaitsegrupiülem kapten Bergemann Jõeperas sai esimese teate ühelt põgenevalt õhukaitseväelaselt," vastas adjutant.

„Palju seal kahureid oli?"

„Kaheksa."

„Kuidas on Pedaspääl ja Jõeperas?" küsin veel.

„Pedaspääga pole enam ühendust. Jõeperas kõik korras. Saksalt pole veel mingit teadet," ütles adjutant ja jätkas: „Teid palutakse kohe oberst Gallase staapi, diviisiülemat on varsti oodata."

Hüva. Tulen."

Nii. Meerapalu oli siis meeletu öise pealetungi tõeline eesmärk.

Jutustasin kuuldu koosolejaile. Hetk valitses vaikus, siis laskus Habe ahju ääres olevale pingile toetas pea kahele käele ja pigistas läbi hammaste: „Karvaseks teeb niisugune asi! Ilma ühegi pauguta lasevad vastase maale," ja otsustavalt pingilt üles karates: „Kurat!" Me peame sinna minema! Teist nõu ei ole."

Järgneb

Nr. 85

Ki

Valli Martini

Laupäeval, 21. novembr
West esitamisele tuleva „
varalahkunud Valli Martin
lavastaja-kirjandusteadlane

Oma esimesi lavasamme astu
Valli Martin kohe pärast gümnaa
siumi lõpetamist „Vanemuise
tantsu- ja õpperühmas. Oli tolla
veel päris lapseohtu. Pani enda
siis kõnelema lastetükis, mil
nimeks „Aladini imelamp.
Paguluspäevad veetis Geislinge
Eesti Teatris, harrastades on
selleaegset meelisala, tantsu
Alles New Yorgis sai tema
täisvereline näitleja, kes ole
teinud au igale teatrikollektiivil
Katsesammud astus ta Osk
Lutsu „Tagahoovis" pimesta
„aguli-iluduse" (nagu mai
kriitik!) pisiosas. Teatripubli
südamesse läks ta aga aasta hilje
abituriendina Fedori koo
näidendis „Küpsustunnistus
milles ta pakkus unustamat
haarava osatõlgitsuse. Kirjasõ
ütles, et ta mängus oli pa
südamlikku ja ehtsat ning ét
köitis ka oma hea välimuse
kauni häälega. „Küpsustu
nistusega" sooritas New Yo
Eesti Teater ka oma esimese ri
reisi Kanada eesti keskustes

EKKT 32. a

Kunstivaatleja, kes ei
sest värvitoredusest leiab
tulemas ja juba möödaski
tab, et eesti kunstnikud on
on ligi.

Northern Distric Librarys t
mus Eesti Kunstnike Koon
Torontos 32. aastanäitus (1.-
okt.). Organisatsioon on tä
väärse jonnakusega püsinud n
võibolla uute liikmete värbam
ja nõudlikuma zhürii läbi võ
loota tugevamaid näitusi. Siinj
res sobib nimetada, et eesti ku
nike aktiivsel osavõtul 19
aastal asutatud „Colour and Fo
Society" avas samades ruumi
(7. nov.) oma 35. aastanäituse

EKKT näitusel esines 16 ku
nikku kokku 61 mitmesugu
tehnikates maaliga. Näitusel
esinenud skulptuurset looming
Avalikkuse ette toodud loom
nõuab kriitilisi kommentaa
millede eesmärk on kvalite
nõudluse läbi ülesehitatav. S
näituse kohta võime ütelda, et
vikliku üldmulje, seinaruumi
sutamise ja kunstilise kvalite
huvides oleks pidanud väher
pooled tööd välja jätma. Mit
juhul pärinevad maalid varase
test aastatest või on koguni da
rimata, mis lisab ebakind
näituse karakterist. Traditsio
kohaselt kommenteerin sõb
kult igat väljapanejat.

HERMAN: Värvitundelik
stiiliteadlik.

JÄRVE, J.: Näib võtvat ku
loomingut tõsiselt, „Ocean is
tion" on tõsine ja skulptuu
lihtne.

JÄRVE, M.: Isikupära
reaalvormide lihtsustamine
sümbolismi sisaldava naivism
Kujunduselt ja koloriidilt tih
„Garden in the spring".
kuhu küll paigutame no
„Canada"?

KÄÄRID on eksperimente
ja mitmes suunas otsiv kuns

üksteisega kohtusid. Kõige
amad aegade jooksul on
d Kuuba pesapallurid. 21
-ist on 18 lõppenud nende
uga (sealhulgas ka viimasel,
. aastal.). Korra on nad
d teiseks ja kaks korda kol-
daks. Järgmised 30. a. juube-
stlused toimuvad Itaalias.

Kuulutamine
ABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

ldi peegli ees.

augatasid tihedas taktis kerged
vastast üle sadade brisantmürs-
asid kümneist kuulipildujaist
d.
peagi põlesid heledais leeges,
ja ootamatult rabatud vastast.
s venelastele omane ja meile
nine ja appikarjumine.
tavalt löödud. Aga järgnes teine
puhkemiseni, mil silm ei tabanud
aga üksikuid tagasiminejaid.
asemel laius hommikul vastaste
dunud ei-kellegi-maa.
kodumaa piiridel oli löödud.
lootusetum vastase pealetung,
aktikas.
s pealetungiks oli ründajaid enne
tud.
eeletu õise pealetungi eesmärk
sillapeal sadade meeste mõttetus
tarvilik ainult pettemanöövriks?
naiga parajasti lahingu tulemusist
mast teatas adjutant uue ja rabava
vastane Meerapalu. Kõik seal
na valdusse jäänud.
üsin.

rupiülem kapten Bergemann
se teate ühelt põgenevalt
as adjutant.
oli?"

l ja Jõeperas?" küsin veel.
am ühendust. Jõeperas kõik kor-
ningit teadet," ütles adjutant ja
kohe oberst Gallase staapi,
data."

is meeletu õise pealetungi tõeline

osolejaile. Hetk valitses vaikus,
s olevale pingile toetas pea kahele
maste: „Karvaseks teeb niisugune
lasevad vastase maale," ja ot-
rates: „Kurat!" Me peame sinna
."

Järgneb

kirjandus • kunst • muusika

Valli Martini tähelend

Laupäeval, 21. novembril OISE kinoteatris, 252 Bloor West esitamisele tuleva „Tiina" filmis Tiinat kehastaja, varalahkunud Valli Martini teatrielust annab kokkuvõtte lavastaja-kirjandusteadlane Kadi Taniloo.

Oma esimesi lavasamme astus Valli Martin kohe pärast gümnaasiumi lõpetamist „Vanemuise" tantsu- ja õpperühmas. Oli tollal veel päris lapseohtu. Pani endast siis kõnelema lastetükis, mille nimeks „Aladini imelamp." Paguluspäevad veetis Geislingeni Eesti Teatris, harrastades oma selleaegset meelisala, tantsu. Alles New Yorgis sai temast täisvereline näitleja, kes oleks teinud au igale teatrikollektiivile.

Katsesammud astus ta Oskar Lutsu „Tagahoovis" pimestava „aguli-iluduse" (nagu mainis kriitik!) pisiosas. Teatripubliku südamesse läks ta aga aasta hiljem abituriendina Fedori kooli-näidendis „Küpsustunnistus", milles ta pakkus unustamatult haarava osatõlgitsuse. Kirjasõna ütles, et ta mängus oli palju südamlikku ja ehtsat ning et ta köitis ka oma hea välimuse ja kauni häälega. „Küpsustunnistusega" sooritas New Yorgi Eesti Teater ka oma esimese ringreisi Kanada eesti keskustesse, saades kõikjal südamliku ja hindava vastuvõtu.

Järgnes rida kandvaid ja üksteisest põhiliselt erinevaid lavarolle, nagu Miina Kitzbergi „Püve talus", Anna Agnes Vesiloo draamas „Mudane põhi", teenija Roosi Raudsepa „Põrunud aru õnnistuses" ja Emsi „Mikumärdis" Neis sai Valli Martin näidata oma hinnatavaid võimeid karakternäitlejana.

Erilise tähelpanu tõmbas ta kummatigi endale Aug. Kitzbergi 100-nda sünnipäevatähistamisel, mille kava üheks osiseks oli „Libahundi" II vaatus. Selles kehastas Valli Martin Tiinat. Kriitik P. Valgemäe kirjutas sel puhul: . . . Võime vist päris ausalt ütelda, et kogu selle õhtu tõelise teatrielamuse saime „Libahundis" Tiinalt. Ta nimetab näitlejatari mängu „haaravaks ja kunstiküpseks". Ühtlasi avaldab ta soovi näha „Libahunti" tervikuna. Just Tiina pärast. Selle osaga sai noor lüüriline näitleja näidata ka oma suuri dramaatilisi võimeid. Pole siis ka ime, et tema kunagi hiljem kehastatud sügavdramaatilised osad Kõrboja Anna ja Zira läti draamakirjaniku Zivertshi draamas „Üks neist, keda ei ole" pälvisid nii kriitikute kui publiku siira imetluse nii USA-s kui ka Kanadas. O(lev) P(arlo) kirjutab näiteks „Vaba Eesti Sõnas": „Valli Martin Zira osas pakkus suure üllatuse. . Ta suutis esile manada naiselikku haprust, hurmavat sharmikust, sisemist soojust ning kiindunud armastust. . . Peent naudingut pakkusid ta tunnete ülèminekud tõusudeni või langusteni."

Samu mõtteid jagasid ka Kanada kriitikud (Voitk ja Külvet) sealseil külalisetendusil. 1968. a. toimunud IV Eesti Päevadel ajal said kaugemalt tulnud kaasmaalased nautida lahkunu mängu Maret Vaa rollis Gailit-Mikiver-Mandre muusikalis „Nipernaadi teelahkmel" Samuti nähti teda selles sharmika ja võimeka tantsijana.

Vahepeal toimus Valli Martini elus muudatus, mis viis ta lavast eemale: ta asus elama Lakewoodi. Mitmel puhul püüdis ta veel oma lemmikala jätkata, ent perekondliku elu ja kutsetöö kõrval osutus nii kaugelt proovidel käimine võimatuks. Ta jäi teatrist eemale. Tema abikaasa, filmimees Edmund Martin, pakkus talle aga ainulaadse võimaluse, millest ta teatrile tuksuv süda unistas. Valmis „Tiina" ja täitus Parfemi Valgemäe soov näha Valli Martinit kehastamas Tiinat tervikuna. Tiina osa jäigi lahkunu teatrikunstialaseks luigelauluks.

Ilmselt kustus ta eluküünal enneaegselt — vägivaldse teo tulemusena, kuigi ta võitles oma elu eest suure hingejõuga, füüsiline vastupanu jäi vajaka: Manala värav avanes sellele loodust ja lilli armastavala kaunihingelisele keset kõige kaunimat õieaega. Siis, kui ta lahkus, puhkesid aias tema enda käega istutatud lilled, üks ilusam kui teine.

Hullamise stseen helifilmis „Tiina" — Valli Martin (Tiina), Tarvo Kass (Margus). All Tagaplaanil Oudi Kalm (Mari).

EKKT 32. aastanäitus

Kunstivaatleja, kes ei raatsi lahkuda Haliburtoni sügisesest värvitoredusest leiab linna saabudes, et on käimas, tulemas ja juba möödaski mitmed kunstinäitused, mis kinnitab, et eesti kunstnikud on töökad ja tegevad ning et jõulud on ligi.

Northern Distric Librarys toimus Eesti Kunstnike Koondis Torontos 32. aastanäitus (1.-31. okt.). Organisatsioon on tänuväärse jonnakusega püsinud ning võibolla uute liikmete värbamise ja nõudlikuma zhürii läbi võime loota tugevamaid näitusi. Siinjuures sobib nimetada, et eesti kunstnike aktiivsel osavõtul 1952. aastal asutatud „Colour and Form Society" avas samades ruumides (7. nov.) oma 35. aastanäituse.

EKKT näitusel esines 16 kunstnikku kokku 61 mitmesugustes tehnikates maaliga. Näitusel ei esinenud skulptuurset loomingut. Avalikkuse ette toodud looming nõuab kriitilisi kommentaare, millede eesmärk on kvaliteedi nõudluse läbi ülesehitatav. Selle näituse kohta võime ütelda, et tervikliku üldmulje, seinaruumi kasutamise ja kunstilise kvaliteedi huvides oleks pidanud vähemalt pooled tööd välja jätma. Mitmel juhul pärinevad maalid varasematest aastatest või on koguni dateerimata, mis lisab ebakindlust näituse karakterist. Traditsiooni kohaselt kommenteerin sõbralikult igat väljapanejat.

HERMAN: Värvitundelik ja stiiliteadlik.

JÄRVE, J.: Näib võtvat kunstiloomingut tõsiselt, „Ocean isolation" on tõsine ja skulptuurselt lihtne.

JÄRVE, M.: Isikupära on reaalvormide lihtsustamine tihti sümbolismi sisaldava naivismini. Kujunduselt ja koloriidilt tihe on „Garden in the spring". Aga kuhu küll paigutame no 11 „Canada"?

KÄÄRID on eksperimenteeriv ja mitmes suunas otsiv kunstnik varieerudes reaalsest abstrakseni. Selletaoliste kunstnike saatus on, et nad leiavad suurt rõõmu oma loomingust, kuid meisterteoseid ei valmi tihti.

McINNES maalib hea kujundusliku ja tehnilise oskusega vesivärvi tehnikas looduse ainestikul. Resultaat on dekoratiivselt meeldiv, kuid vähese loomingulise sisuga.

MILVEK on meile tuntud ekspressiivse maastikumaalijana vesivärvi tehnikas.

NIGLAS esitab kolm erisuunalist otsingut, kus „Tallinn" näitab joonistuse ja perspektiivi tunnet.

RELVIK on mitmel juhul esitanud head reaalset loodusetunnetust ja „Blossomtime" kinnitab seda, kuid mida teeb selle kõrval nr. 32, „Harbour".

SARAPUU siidimaalid isikupärase vormi, koloriidi ja maitseka raamimise läbi on parim looming näitusel.

SILBERBERG tekitab vaatlejas oma kahe „Shred on view I" ja „II" maaliga sihilikult ärritava reaktsiooni, nagu olekd kärbes tordil, või kuivanud vahtraleht puhtal vaibal. Need on kunstniku kartmatult otsiva impulsi näited. Tagapõhi kinnitab meile, et Silberberg on andekas maalija.

SOOVERE esitab kaks lillemaali.

TANNER on maalijana edukalt arendanud värvi ja kompositsiooni tundmist. Kaks aktijoonistust on korrektsed.

TUUL on impressionismi kalduv realistlik loodusevaatleja, maalides õlipastellidega hitlaselt hästilõpetatud tehnikas.

VAHTRA on kindlakäeline, isikupärane kujundaja värvi ja vormi tervikus. Resultaadiks on spirituaalsed visuaalpoeemid.

VOMM, A.: Kuigi väljapanek on ebaühtlane aastatelt ja laadilt, on Ants Vomm võimekas inimühiskonna komöödia kommenteerija.

VOMM, B., on vilunud maalija. Eriti „Springtime in Rakvere" on tugev pehmes, muinasmaises meeleolus.

Meeldejäävalt teevad näituse sisukamaks Sarapuu ja Vahtra loominguliselt ja raamimiselt hästi lõpetatud teosed.

ABEL LEE

Jällekohtumine Arville Pusträm-Uusi kunstiga

Reedel, 6. nov. kohtusid Toronto eesti kunstisõbrad järjekordselt Ameerika Ühendriikides elava Arville Pusträm-Uusi kunstiloominguga. Eesti Maja väike saal oli täidetud rõõmsate värvidega, millega kunstnik näib töötavat oma lemmikalade, mere, talvemaastike, linnavaadete ja lillede maalimisel. Nende tööde laad on mõneti tuttav eelmistel aastatel nähtud töödega; tänavu aga andis näitusele terviklikuma pildi ühtlane raamistus.

A. Pusträm ilutseb oma tööde juures, mõnes koguni liialdatult, kuid neis väljendub positiivset ja rõõmsat meeleolu looduse või selle objektide nägemisel. Kunstnik on õppinud mitme ameerika kunstniku juures meremaalimist, mistõttu ta töödes on mere vahelduva iseloomu tunnetamist ja selle väljendamise oskust, selle taustale kaduva silmapiiri sügavusega. Ta on üheks meie vähestest meremaalijaist, kes näeb seda sõbralikuna kui ka tormitsevana, purjekatega või sadamamotiivis.

Kodulinn Tallinn on talle alati andnud inspiratsiooni kaotatud maailma jäädvustamiseks, seda ta on näinud nii suvel kui ka talvise lumevaiba alla maetuna. Koloriidilt on need tööd heledad, pehmete värvidega, kus vaid paaril juhul on Tallinna kohale taevale antud rasked värvitoonid sümboliseerimaks selle maa kohal olevat raskuse vaimu, võõrast võimu. Kodulinn Tallinn on aga leidnud osavalt peidetud vihje lillemaalides, kus mõni tuttav torn on leidnud koha teose kompositsioonis. Erilise sümboolsusega paistab see maalis rahvarõivas emaga, kes hoiab süles imikut, kuna nägemusliku helenduse taustal on Toompea torn ema mõtetes lapse tuleviku suunajana.

Kolm suuremat tööd käsitlevad eesti taluelu etnograafilist ilmet: heinategu, viljalõikus ja sügisese poolne põllutöö juba tumenevate pilvede all. Need on nostalgilised vaated eestlastele, kes ju enamuses oleme seotud talueluga.

Ilutsevale kunstnikule on omased aga lilled ja nende nägemine mitmesugustel variatsioonidel erililledega. Eriti kaunid tööd on vaikeelulised tiigimotiivid hommikuse vee kohale tõusnud uduvinega, andes mõjuva koloriidiga edasi meeleolu. Üksiku tööna Eesti saartelt on „Hiiu rand" oma tuuleveskitega mälestushelluse ilmne tunnetus, mis puutub silma detailse rannikukoostise kirjeldamisega. Neis kõigis ta töödes on looja sisemist helendust, mis kätketuna värvidesse annab ta töödelegi ilutsevalt mõjuva meeleolu.

H.

Ristsõna nr. 1410

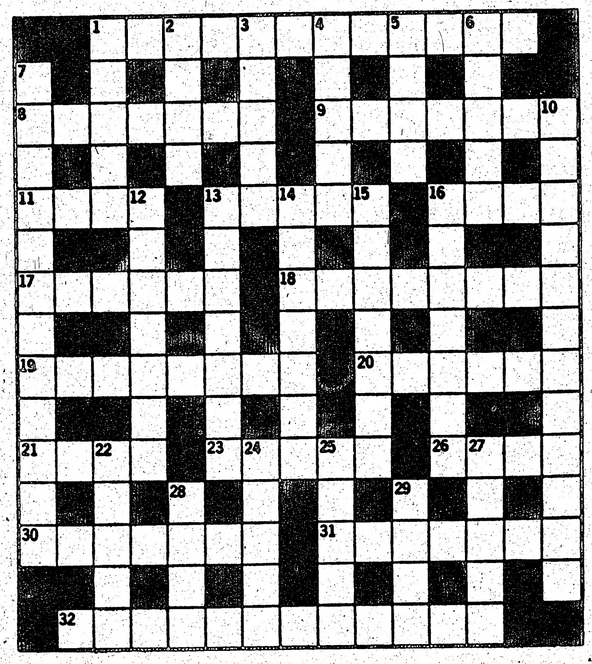

PÕIKREAD: 1. Osa sõjaväest, 8. Venelaste poolt anastatud maa, 9. Arstimid, 11. Toimimine hea õnne peale, võimalik oht, 13. Esimesed käigud malemängus, 16. Südametu, kõva, 17. Väike kala, 18. Kõnnitee, 19. Arhiiviametnik, 20. Vaimuliku pidulik ametirüü, 21. . . . emand —abistaja sünnitamisel, 22. Eesti maadluskuulsus sajandi alguses, 26. Hiljuti surnud eesti teadlane ja kirjanik, 30. Tasased, 31. Eesti nimekaim poksitreener, 32. Usuisa, eesnimega.

PÜSTREAD: 1. Hiilgas, sädeles, 2. Looma häälitsus, 3. Hobuse liikumisviis, 4. Ebameeldiv häälitsus, 5. Kunstnik Tolli eesnimi, 6. Kreeka täht, 7. Suur järv Kanada loodeosas, 10. Kaunistus, ilustus, 12. Kabliga töötama, 13. Austust avaldama, 14. Foiniikia ja kaanani armastuse ja viljakuse jumalanna, 15. Geoloogia eriteadlane, 16. Naisel juuksed teatud viisil ümber pea seatud, kõnekeeles, 22. . . . küla — linn Eestis, 24. Osa Saksamaast, ka linn Austrias ja Shveitsis, 25. Jõudu, jaksu, 25. Meie oma — saksa keeles, 28. Kohta, paika, 29. Muusika suurvaim.

RISTSÕNA NR. 1409 LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Piljard, 6. Spanjel, 11. Toorelt, 12. Kavaler, 13. Tolmune, 14. Alanema, 16. Avio, 19. Paju, 21. Lenin, 23. Tee, 25. Pesur, 26. Nott, 27. Prii, 28. Eksam, 30. Top, 32. Atlas, 35. Kits, 38. Sine, 39. Laokoon, 43. Teeneid, 44. Asiidid, 45. Cranach, 46. Alkohol, 47. Shearer.

PÜSTREAD: 1. Pokaal, 2. Laviin, 3. Atla, 4. Roela, 5. Dora, 6. Sete, 7. Plomm, 8. Atla, 9. Juudas, 10. Laevur, 15. Nee, 17. Veski, 18. Oinas, 19. Peits, 20. Juhan, 22. Nom, 23. Ttt, 24. Epp, 25. Pia, 28. Ekstra, 29. Streik, 31. Ork, 33. Liider, 34. Seeder, 36. Kairo, 37. Bosch, 39. Lech, 40. Odal, 41. Oaas, 42. Nihe.

Uku Maasing
KIRSIPUU VARJUS
Luuletusi 1948—49
Hind $12.— pluss saatekulu 50 c.
Müügil V. E. talituses

Müüa naise ja tütarlapse tuliuued
SAAREMAA RAHVARIIDED
ning Eestis 30-aastatel väljaantud teatmeteoseid.
Helistada Rootsi 0760-217-97 või detsembrikuu algul USA 703-525-5652.

ILMUS

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

Ilmar Külvet
„SUUPILL JA 500 TUUBAT“
romaan — 226 lk.

Arvo Mägi
„KOLM KODA“
romaan Stokholmi suvest 1980 — 260 lk.

Hinnad tellijaliikmeile:	üksikraam. br.	üksikraam. köit	poolsari (6 raamatut) br.	poolsari (6 raamatut) köit
USA ja Kanada	$10.00	$12.50	$60.00	$75.00

Kaanehind mitteliikmeile: br. $13.00, köit. $17.00.

ESINDAJAD KANADAS:

A. Viirlaid, 63 Glen Davis Cresc., Toronto M4E 1X7, Ont.; Estonian Publishing Co., „Meie Elu“, 958 Broadview Ave., Toronto M4K 2R6, Ont.; E. Kalm, R.R. 2, Breslau, Ont. N0B 1B0; Hilja Teose, 11771 De Tracy St., Montreal, Que. M4J 2C1; V. Sprague, 2313 Samuel Drive, Ottawa K1G 3C3, Ont.; U. Veedler, 47 Kent Ave., Sault Ste. Marie, Ont.

Ly Parma New Yorgi reisikiri **(2)**

Teatri võlus ja suurlinna rüsinas

On asju ja olukordi, mis sugugi ühesugust hindamist ei leia meie kõigi poolt ja mis ühele rõõm nagu hingeõnnistus, see võib mõnele teisele tunduda naeruväärsena. Minule on teatrireis New Yorki alatine elamus.

Mulle meeldivad muusikalid oma rõõmsatujulise muusika, tantsu ja lauluga, suurejoonelise lavastuse ja rikkalike kostüümidega. Suurema osa mängitavaist olen näinud, aga neid võib alati ja korduvalt̃ki vaadata.

Uus-lavastust Stephen Sondheimi muusikali „Into The Woods“ tahtsin peamiselt näha lauljatar Bernadette Peters'i pärast, kes mulle mitmeis teistes muusikalides on alati meeldinud, eriti aga sama komponisti viisistatud „Sunday in the Park with George“.

„Into The Woods“ osutus pettumuseks vaatamata oma suurepäraseile lavapiltidele, kus muinasjutu-mets paljude liikuvate osadekoratsioonide, näitlejate äkilise kadumise ja uute pildiosade lavale tekkimisega, kauniste kostüümide ja palju muuga siiski lõplikku meeldimist ei teeni. Ka ei ole S. Sondheimi muusikas ega viisides midagi väga meeldejäävat, mis kõrvus kauaks otse kumisema jääks.

„Into The Woods“ oma paljude muinasjutukujudega nagu Tuhkatriinu, Punamütsike, Rapuntsel, Hiiglane jt. on tehtud tekstiosas mitmete vaimukuste ja teravmeelsustega satiiriks, paigutiselt otse paroodiaks ja farsiks, mis ei meeldinud. See tundus liigselt lapsikuna ja peale muu oli ta ka oma 3-tunnilise kestvusega liiga pikk.

Mu lemmik lauljatar B. Peters oli kummitavas metsas nõiaks ja tundus, et ka ta ise ei nautinud oma osa. Meelde ehk enam jäid esinejaist kaks head meeslauljat oma koomiliste duettidega — Tuhkatriinuprints (Robert Westenberg) ja Rapuntseliprints (Chuck Wagner).

Järgmise muusikalina vaatasin Fred Ebb/John Kander'i väga tuntud muusikali „Cabaret“, mida mitmes erilavastuses näinud olen ja kuna seda mängiti möödunud suvel ka Kanadas Stratford Festival Theatres, siis oli see ääretult huvitav neid kahte lavastust võrrelda.

„Cabaret“ esietendus toimus 1966 a. ja tegi kuulsaks peategelase, konferansjee ehk „Emcee“ Joel Grey, mille järele „Cabaret“ filmina 1972 a. ta kuulsust veelgi suurendas. „Cabaret“ uuslavastusisse on J. Grey'd aastaid asjatult tagasi kutsutud, alles nüüd, esietendusest üle 20 aasta hiljem, oli praegu juba 55-aastane ent väga poisilik väiksekasvuline ja eriti vilgas oma tantsunumbreis, hea koomik-laulja J. Grey uuesti Emcee osa täitmas. See oli elamus.

Naispeategelast Sally Bowles'it mängib filmis Liza Minnelli, kus ta eriti esile tõuseb, samuti kui edasisil lavaesinemisilgi. Mõlemas oli ta võrratu ja teda peetakse parimaks Sally'ks kõigist paljudest teistest, kes sellena on esinenud.

„Cabaret“ tegevus toimub 1929 a. ühe Berliini ööklubi tasutal, kus Ameerikast saabunud noor ja väene kirjanik Cliff Bradshaw tutvub Kit-Kat-tantsitar Sally'ga, millest kujuneb omaparane armulugu. Rööbiti sellega toimub „sügisaastaisse“ jõudnud korteriperenaise Fräulein Schneider'i ja juudisoost fruktikaupmehe Herr Schultz'i koomiline ent kurvalt lõppev abiellumiskavatsus. Ajajärk on küps natsionaalsotsialismi tõusuks, mille petlikku külge näitab naeratlev saksa „gentleman“ Ernst Ludwig juudipõlgur-natsina. „Cabaret“ lõpp on kurb, aegadekäigule alistumine.

Esitatu on sisutihe, mitmed viisid meeldejäävad, mis teatrist väljudeski kaasaümisema ahvatlevad ja korduvatki nähtu vaatamist õigustavad.

Huvitav on teha võrdlusi New Yorgi ja Stratfordi „Cabaret“ vahel, eriti kuna nad on nähtud ajaliselt üsna ligilähedal.

Iga muusikali lavaletoomisel on tähtis osa koreograafil ja mitmeti jäi mulje, et Stratfordis esitatu direktor-koreograaf Brian MacDonald'i loominguna oli sageli leidlikum, uudsem ja huvitavam kui New Yorgi oma. Eriti jäi meelde laul-tants „Two Ladies“ (kes muidugi pole kellegi „ladies“, vaid Kit-Kat-tantsutüdrukud), mille Emcee esitab kahe tüdrukuga osavalt kasutades suurt tekki. New Yorgis oli see sootuks teistlaadne tants kinnise eesriide ees ja tundus paiguti erootiliselt vulgaarsem.

Stratfordis esines Sally'na Sheila McCarthy, keda praegu võib näha Kanada filmi „I've Heard The Mermaids Singing“ peaosalisena. Stratfordis esines ta peale „Cabaret“ veel kahes näidendis: „The School For Scandal“ ja „Much Ado About Nothing“. Erilaadsed osad; kõigis oskas ta tabavalt leida sootuks teiseilmelise lavakuju. „Cabaret's“ ei saa teda Liza Minnelliga võrrelda, kes nagu liigselt primadonnana esile kerkis. Sheila McCarthy oli enam naiivne, erilaadne ja „Cabaret“ ansamblimäng enam esiletoodud. New Yorgi Sally (Alyson Reed) oma osas tõi esile rohkem dramaatilist joont ja oli laululiselt tugevam Stratfordi omast.

„Sügispäevade“ paarist oli New Yorgi Fräulein Schneider laululiselt parem (osakandja oli lauljatar Regina Resnik, 40-aastase karjääriga oopereis ja laval); üldjoontes aga võiks mõlemaid lavastusi pidada väga headeks, kuigi oma teatava omapära ja erinevustega. Ja ma läheksin „Cabaret“ igal ajal ükskõik kumbas uuesti vaatama.

o

Broadway tänavad on teatrist lahkumisel rahvast tulvil. See sünnib igal õhtul teatrisse mineku eel ja etenduse lõppedes. Siis on 20 000 inimest seal ümbruses liikvel ja 1000 neist otsib asjatult taksot, mis vaid tigusammul liikuma pääseb. Ja ma tean, et kuskil ei tunne inimene end nii tühisena ja nii üksi, kui suurlinna rahvamassis.

Ilmad olid seekordselt ilusad, päikesepaiste igal päeval, soojakraadid sageli ligi +20°C ja selle aastaaja kohta harukordsed.

Guggenheimi muuseumi sõit, mida mitmel korral varem olen plaanitsenud, saab seekordselt tõeks. Tõeks küll, ent pettumusega. Sõidan ukseni ja siis selgub, et muuseum on paariks nädalaks suletud, kuna tehakse ettevalmistusi ja ümberkorraldusi uueks näituseks. Olgu õpetuseks: kuigi muuseumi külastusajad on teada, peab enne siiski kontrollima kas või telefoni teel, kas sisse saab. Nii jääb see mul jällegi järgmiseks korraks.

New Yorki Chinatown'is juhtun nägema hiinlaste matuserongi. Autode rivi on pikk, orkester mängib lahkunule lõbusat marsiviisi; see tundub võõras, ent küllap kombekohane ja teeb lahkumise rõõmsamaks.

Liiklusummikud on tohutud, sõita saab vaid samm-sammult, igal äripäeval on New Yorki tänavail 900 000 sõidukit ja olukorrad lähevad aina hullemaks.

On hea, et inimesel on vaikne kodu ühel Toronto kõrvaltänaval! Nii mõtlen, kui sõidan lennujaama, mis mul seekordselt on Newark, N.J., ainult pooletunnitee bussiga Broadway teatrirajoonist.

Ja ma tean — tulen ju jälle kord tagasi!

Steven Sondheimi muusikalist „Into the Woods“. Näitlejad Chip Zien pagarina, Joanna Gleason ta naisena ja Bernadette Peters nõiana.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE“

Laudkond masterite perekon ne), T. Vellend (suusatamine) H. Pedel (maailmameister kõr

Eesti master perekondlik

Reedel, 6. novembril ko Tartu College'i kohviku r lõpukoosviibimise, mis hubaseks ja nauditavaks õh de perele.

Praeguste aktiivsete maste sportlaste hulgas oli meeldiv nä jällegi ka vanameistreid me vabariikluse aegsetest rahvu *meeskondadest ja sellal tunt* sportlasi nagu Karl Schütz-Süt Max Jensen, Benno Randalo Victor Peters, Aleksand Ernesaks ning pagulaspõlve ja praeguse aja silmapaistvaist spo lasist ning spordi-tegelasist v Helgi Pedel, Salme Soovere, Jüri Daniel, Lembit Saar, Elm Hermann, Mihkel Leemet, Tar Rae, dr. Jaan Roos, Valo Sadul, Juhan Toomes ja pa teisi.

Õhtu avas lühikeses sõnavõtu ja tänusõnadega esimees Ja Lents, kes peale edukat ja hä kordaläinud hooaja toonitan ühtlasi meenutas ka hiljuti m hulgast lankunud Maimu Kõ saar't ja Konsa Leemets paludes neid vaikse leinaseisa ga mälestada.

Seejärel andis J. Lents s klubi spordiala juhile mag. A Tiidusele üksikasjalisema ülev te andmiseks möödunud aasta gevusest. Mag. Tiidus o tavalises huumoriga läbipõim ettekandes rääkis kõikid võistlustest nii Kanadas kui USA's ja sellest edust m medalite sajust, mis ka sel aa meie master-sportlastele osaks saanud, nagu seda juba meie kirjanduses on üksikasjaliselt toodud.

Ta mainis ühtlasi, et juhtunud ka õnnetusi, vigast haigusi jne., mis nii mõ sportlase nagu Karl Trei, Va Sadul, Helgi Pedel jt. lühen või pikemaks ajaks rivist välj löönud. See oli põhjuseks, m klubi väga napilt ka ülekanadaliste rändkarika kl de-vahelistel võistlustel, augustil Torontos.

Võistlused ise olid jällegi klubi korraldada ja need ol oma korralduse ning läbiviid poolest Kanada keskorganis ooni kiituse osaliseks saa Tänu eriti Kalju Pehtla'le t

Laudkond masterite perekondlikul õhtul. Vasakult: M. Jensen (jalgpall), dr. J. Roos (käimine), T. Vellend (suusatamine), Ü. Vastopä (suusatamine, pikamaa-jooks), J. Mets (jalgpall) ja H. Pedel (maailmameister kõrgushüppes). **Foto: V. Kõresaar**

Eesti masterite tujuküllane perekondlik õhtu

Reedel, 6. novembril korraldasid meie master-sportlased Tartu College'i kohviku ruumes oma järjekordse hooaja lõpukoosviibimise, mis kombekohaselt kujunes väga hubaseks ja nauditavaks õhtuks rohkearvulisele spordisõprade perele.

Praeguste aktiivsete mastersportlaste hulgas oli meeldiv näha jällegi ka vanameistreid meie vabariikluse aegsetest rahvusmeeskondadest ja sellal tuntud sportlasi nagu Karl Schütz-Sütis, Max Jensen, Benno Randalov, Victor Peters, Aleksander Ernesaks ning pagulaspõlve ja ka praeguse aja silmapaistvaist sportlasist ning spordi-tegelasist veel Helgi Pedel, Salme Soovere, dr. Jüri Daniel, Lembit Saar, Elmar Hermann, Mihkel Leemet, Tarmo Rae, dr. Jaan Roos, Valden Sadul, Juhan Toomes ja palju teisi.

Õhtu avas lühikeses sõnavõtuga ja tänusõnadega esimees Jaan Lents, kes peale edukat ja hästi kordaläinud hooaja toonitamist ühtlasi meenutas ka hiljuti meie hulgast lahkunud Maimu Kõresaar't ja Konsa Leemets'a, paludes neid vaikse leinaseisakuga mälestada.

Seejärel andis J. Lents sõna klubi spordiala juhile mag. Arvo Tiidusele üksikasjalisema ülevaate andmiseks möödunud aasta tegevusest. Mag. Tiidus oma tavalises huumoriga läbipõimitud ettekandes rääkis kõikidest võistlustest nii Kanadas kui ka USA's ja sellest edust ning medalite sajust, mis ka sel aastal meie master-sportlastele osaks on saanud, nagu seda juba meie ajakirjanduses on üksikasjaliselt ära toodud.

Ta mainis ühtlasi, et on juhtunud ka õnnetusi, vigastusi, haigusi jne., mis nii mõnegi sportlase nagu Karl Trei, Valden Sadul, Helgi Pedel jt. lühemaks või pikemaks ajaks rivist välja on löönud. See oli põhjuseks, miks klubi väga napilt kaotas ülekanadaliste rändkarika klubide-vahelistel võistlustel, 29. augustil Torontos.

Võistlused ise olid jällegi eesti klubi korraldada ja need olevat oma korralduse ning läbiviimise poolest Kanada keskorganisatsiooni kiituse osaliseks saanud. Tänu eriti Kalju Pehtla'le tema kompuuteri töö eest ja nii paljudele kohtunikena ning ametmeestena-naistena kaasa aitama tulnud vabatahtlikele, kellele ta siinjuures erilised tänusõnad edasi ütles.

Lõpuks mag. A. Tiidus jagas välja veel tunnustusena eelpool mainitud rahvusmeeskonna liikmeile, praegustele meistritele siin maal, ning lisaks oma panuse eest veel J. Lents'ile, V. Kõresaar'ele, Ärni Käärid'ile ja Lembit Joselin'ile, temal käeparast olevad York Ülikooli Recreation osakonna n.n. auliikme rinnamärgid ja mõned mälestusesemed.

Vahepeal Elmar Hermann oma sõnavõtus tõi tervitusi ameerika master-sportlastelt ja andis edasi küllakutse Lakewoodi Eesti Spordipäevadest osavõtuks ning lõpuks avaldas mõningaid mõtteid meie vanema sportlaskonna organiseerimisest tulevikus, et ühtlasi elustada S.S. Kalev'i tegevust.

Peale õhtusööki dr. Jaan Roos oma ettekandes näitas katkeid koos seletusega suviste võistluste filmist, mis filmitud Lembit Saar'e poolt. Ta andis ka selgitusi mitmesugustest probleemidest ja mõttekildudest master-sportlaste psühholoogiasse puutuvatest küsimustest ning sel alal tehtud uurimistöödest, statistilistest andmetest inimeste võimete ja haiguste osas, vananemise protsessist ja selle mõjust mõtte- ja teguviisile üldiselt.

Vahepalaks Mihkel Leemet rääkis jahimehe naljajutu Võru-Saare murrakus ja algas loterii piletite müük ja loosimine. Võitude väljatõmbajaks oli pr. Peters ja nende laud rikkalik ning võite rohkesti. Tänu lahkeile annetajaile!

Kohvi ja kookidele, kus suure tänu osaliseks olid prouad Ernesaks ja Saar, järgnes lõpuks tants Ärni Käärid'i akordeoni helide saatel, mis lõbusas tujus kestis pea kesk-ööni.

V.K.

Müstiline lihapuudus okup. Eestis

Eesti ajakirjandus on hakanud puudutama ka tundlikke probleeme nagu lihapuudust. Kui vaadata ametlikku statistikat, siis on lihatarbimine Eestis aastas keskmiselt 89 kg, mis on võrreldav lihatarbimisega mujal maailmas. Ometi on kõik poeletid lihast tühjad. Kompartei organ „Rahva Hääl" püüdis 9. oktoobril anda seletust selle kohta.

Lehe järgi on olukord lausa müstiline. Leht kirjutab edasi:

„Paraku ei täida helge homme täna tühja kõhtu. Või on kõht siiski täis? Kuidas suhtuda statistilisse 89 lihakilosse, mida Eestimaa iga elanik aastas ära söövat? Arvus pole põhjust kahelda, kuid ta vajab siiski täpsustamist. Nii koosnes mullune bilanss ühe elaniku kohta 43,8 kg lihast ja I kategooria subproduktidest (NB! need on ju delikatessid — keel ja maks!), 23,7 kg vorstist, ülejäänud osa moodustasid konservid, kotletid, pelmeenid, pirukad, rasv ja kõik muu, mida lihaks võib pidada ja mis süüa kõlbab."

Samas tunnistab leht, et teiste uurimiste järgi, mida on täide saatnud perebüdzhetiuurijad, tuleks ametliku statistika andmeid vähendada 10 kuni 12 kg võrra. Tõenäoliselt sõltub väiksem tarbimine asjaolust, et suur osa Eestis müügile antud lihast tegelikult ostetakse väljastpoolt kohalesõitnud teiste ostjate poolt ära.

Varem on olnud niimoodi, et läänes on liha statistikas maha arvatud kontide kaal, kunas N. Liit on statistikas seda lihakaalu sisse arvanud. See võiks olla veel üheks seletuseks tegelikkuse ja teooria erinevusele. Aga selles osas ei täpsusta „Rahva Hääle" artikkel olukorda.

Prof. Öpik postmargil

Halley komeedi ilmumisel meie vaatepiirkonda andis Mauretaania vabariigi (endine Prantsuse asumaa) postivalitsus välja neljamargilise postmarkide seeria nelja rahvusvaheliselt tuntud astronoomi pildiga. Nendest neljast on üks prof. dr. Ernst Öpik.

Kõik neli astronoomi on avaldanud uurimusi Halley komeedist. EPL

Valged laigud Eesti lähiminevikus

Ajaloo sümpoosion Toronto ülikoolis

Nõukogude Liidus on oletatavasti esile kerkimas suur lähimineviku revideerimine. Teadaolevalt on ka Eestis üldiselt suur huvi käesoleva sajandi sõlmküsimuste kohta tingituna ajaloo manipuleerimisest ametivõimude poolt. Toronto ülikooli Eesti õppetooli ja Kotkajärve Metsaülikooli koostöö-na toimus laupäeval, 14. novembril erisümpoosion ajaloo kohta, mis oli avatud publikule.

Sümpoosion oli pühendatud kolmele kesksele küsimusele laudkonna-vestluse näol, mida juhendas õppetooli külalisprofessor dr. Hain Rebas. Tema enda tähelepanekud olid suunatud tähtsamate küsimuste käsitlemisele ajaloolistes üldteostes. Dr. Rebas saavutas doktori kraadi Göteborgi ülikoolis ja on Kieli ülikooli Põhjamaade ajaloo korraliseks professoriks.

Teiseks laudkondlaseks oli Wilfrid Laurier ülikooli professor emeritus dr. Karl Aun, Tartu ülikooli kasvandik, kes saavutas kõrgemad kraadid Hamburgi ja Chicago ülikoolides. Dr. Aun võttis luubi alla Molotov-Robbentropi pakti keerdkäigud ja probleemaatika. Kolmandana osales laudkonnas Marylandi ülikooli Nõukogude Liidu ja Ida-Euroopa programmi juhataja dr. Tõnu Parming, kes oli mullune Eesti õppetooli külalisprofessor. Tema tähelepanekud suunduvad Eesti rahvastikumuutusile „verisel kümnendil", s.o. ajavahemikul 1939—1949.

Sümpoosion, kuhu kõik olid teretulnud oli ka heaks foorumiks, kus asjahuvilised omapoolseid küsimusi said esitada. Üritus toimus Trinity kolledzhi Ignatieff-nimelises aulas, mis asub Devonshire Place'il, vahetult Toronto ülikooli staadioni taga. See oli sama koht, kus toimusid viimased AABS'i sümpoosionid.

(Rohkem V.E. järgmises numbris).

Sooviavaldused stipendiumideks!

Eesti Üliõpilaste Toetusfond USAs teatab, et on alanud sooviavalduste vastuvõtmine Jüri Lellepi nimelisteks mälestusstipendiumideks 1988/89. õppeaastaks. Sooviavalduste sisseandmise tähtpäevaks on 28. veebruar 1988. Vastavad ankeedid on saadaval Toetusfondi juhatuselt aadressil:

Estonian Students Fund in USA, Inc., P.O. Box 110, New York, N.Y. 10185, USA

Tähelepanu juhitakse tõigale, et sooviavaldused vajavad võrdlemisi põhjalikku dokumentatsiooni, mille muretsemiseks tuleks realistlikult varuda umbes kuu aega. Arvestades 28. veebruari tähtpäeva, ei ole mõtet nõutada sooviavaldus-plankette peale jaanuari lõppu. Kõik puudulikult täidetud, hilinenud, või vajalike lisadega varustamata sooviavaldused peavad jääma kaalumiselt välja.

Jüri Lellepi nimeline mälestusfond rajati kauaaegse väliseestlase dr. O.G. Lellepi poolt oma isa mälestuseks. Fond on jaganud stipendiume juba 20 aastat; fondi põhikapital on selle aja jooksul olnud puutumata: välja makstakse igal aastal ainult sissetulek põhikapitali protsentidest.

Stipendiumid Lellepi mälestusfondist on saadaval üliõpilastele nii Ameerikas kui kõikjal mujal vabas maailmas. Fondi rajaja eeskirjade kohaselt on võimalik eesti soost üliõpilastel saada stipendiume õppimiseks järgmistel aladel:

eesti keel; eesti ajalugu; eesti kirjandus; eesti kunst; eesti arheoloogia; eesti muusika; põllumajandusteadus; majandusteadus; metsandus; inseneriteadused; õigusteadus; arstiteadus; loodusteadused; filoloogia; filosoofia; poliitilised teadused; sotsioloogia; tehnoloogia; teoloogia.

Põhitingimuseks kandideerimisel on, et kandidaat oskaks eesti keelt ja ei pooldaks kommunistlikku ega mõnda muud totalitaarset riigikorda.

Hiljuti maksis Toetusfondi juhatus välja Lellepi mälestusstipendiumid käesolevaks (1987/88) õppeaastaks. Stipendiumide kogusumma ($6700) tuli jagamisele kaheteistkümne üliõpilase vahel:

Ameerika Ühendriikides: Karl (Kalle) Stephen Altau, Tenno A. Andra, Tia Mai Karelson, Leili Anne Maide, Anne Merend, Liisa Mai Petersen, Mariann Petersen.

Inglismaal: Ruth Laura Anson.

Kanadas: Juta Karin Metsala, Ellen Marja Valter.

Rootsis: Riina Miller.

Saksamaal: Hain Juurik.

o

Mõne aasta eest alustas Eesti Üliõpilaste Toetusfond USAs programmi Välis-Eesti ajakirjanduse järelkasvu edutamiseks. Selleks otstarbeks on ette nähtud eristipendium, mis kannab „Välis-Eesti ajakirjanduse praktikumi" nime, ja mis funktsioneerib koostöös mõne eesti ajalehe või ajakirja toimetusega. Stipendiaadile määratakse toetussumma ($1000) eeldusel, et ta aktiivselt kaasa töötaks vastava väljaande tegelikus toimetustöös. Kandidaadid ajakirjanduse praktikumile peavad sisse andma kirjaliku nõusoleku eesti ajalehelt või ajakirjalt, kelle juhendusel stipendiaat töötaks.

Nagu Lellepi stipendiumi, nii on ka ajakirjanduse praktikumi stipendium saadaval üliõpilastele kõikjal vabas maailmas. Kandidaatidel tuleb pöörduda Toetusfondi juhatuse poole ülalmainitud aadressil.

KOGUDUSE NÕUKOGULIIGET

Väino Veemees't

mälestavad

EELK VANCOUVERI PEETRI KOGUDUSE
ÕPETAJA KT. GUSTAV PIIR,
KOGUDUSE VANEMAD,
NÕUKOGU ja JUHATUS

Varjupaigaks on iidne Jumal,
kes sirutab välja igavesed käsivarred.
5. Moosese 33:27A

ÕNNETU SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST

Erna Sõster'it

sündinud 14. novembril 1922 Eestis
surnud 31. oktoobril 1987 Hamilton

„Mina olen ülestõusmine
ja elu, kes minusse usub
see elab, ehk ta küll sureb."
Joh. 11:25

mälestavad
JUULIA ORANTAS
ALBERT PARRAS
HELEN RÄHNI

Autoõnnetuse tagajärjel lahkus meie kauaaegne sõber ja tulihingeline eestlane

Maie Gray

sündinud Viljandis Eestis
surnud Shelburnes Ontarios

Mälestavad kurbuses

Puhka rahus!

ILSE ja ARNOLD RAUDSEPP
IISI-IRENE BRANISA

Lahkus meie armas perekonnasõber

Väino Veemees

sündinud 3. märtsil 1919 Sangastes
surnud 7. novembril 1987 Vancouveris

Mälestavad leinas
ERNA LAANEMÄE
MART LAANEMÄE

Ootamatult lahkunud unustamata kallist sõpra

Maie Gray'd

leinavad kurbuses
RETE
LEILI
LINDA

Armast

Welly Tretjakewitsch'it

mälestavad leinas ja avaldavad kaastunnet
VICTORILE ühes perega
IDA TEDER
HEINO ja LEIDA ROOS

Armast sugulast

Johannes Sonin'it

mälestavad kurbuses
INA SONIN
AIN SONIN perega
EDA, LINDA ja INGRID SEPP

Surnutepühal mälestame lahkunud jutlustajaid

Villem Hõbe
Osvald Medri
Kristjan Vähejaus
Osvald Õunpuu
Valter Jääger

Õndsad on surnud,
kes Issandas surevad.

VÕÕRSILASUV EESTI BAPTISTI KESKKOONDIS

Konsa Leemets maeti

Kotkajärvel oma metsamajas surnud paljudest eesti skautide suur- ja maailmalaagreist osavõtmise tõttu ülemaailmselt tuntud skautmaster Konsa Leemets maeti laupäeval, 7. novembril.

Konsa Leemets oli alustanud oma skutlikku teed 61 aastat tagasi Rakveres. Oli noore mehena osa võtnud Hispaania kodusõjast, viibinud prantsuse võõrasteleegionis, ja matkanud jala läbi Euroopa ning võidelnud teises maailmasõjas kodumaa ja Soome rinnetel.

Kanadas kuulus ta aastaid skautmaleva staabi koosseisu. Samuti oli ta kuni keskeani aktiivne „Kungla" rahvatantsurühmas.

Matusetalitus toimus Vana-Andrese kirikus õpetaja skm. Udo Petersoo poolt. Lauluga kaunistas teenistust Avo Kittask.

Teenistusest kirikus, kabelis ja peiedest Eesti Maja noorteruumis võttis osa rohkesti noortejuhte nii gaidide kui skautide organisatsioonidest, noortesõpru, rahvatantsijaid, soomepoisse ja kaasmaalasi, kes aastate jooksul kokku puutunud lahkunuga.

Walter Koppel

IN MEMORIAM

Tõenäoliselt 27. aprill 1911. a. Pastaste külas, Tartumaal, oli päikesepaisteline ilm, sest Walteril oli oma elus nii palju ilusat ja positiivset. Ajal kui suureks välismaa-sõiduks oli Lätimaa või Soome, võttis Walter ette 21-aastasena (pääle õppimist Tartu õpetajate seminaris ja õhtu-gümnaasiumis) edasiõppimisi nii teoreetilisel kui ka praktilisel alal Islandis, Shveitsis, Hollandis ja Saksamaal.

Saabudes tagasi Eestisse 1936. a. kasutas ta oma teadmisi, töötades esialgu juhtivatel kohtadel Lier & Rossbaumi ning O. Ü. Süstema juures, millele järgnes tema oma äri avamine. Kodumaalt sunnitud lahkumise aastal 1944, jättis Walter maha oma äri, kuid võttis kaasa oma kallima varanduse: abikaasa Härmine ja pisitütre Liivi ning kandis oma peas õpitud teadmisi ja kogemusi. Eluaastad Rootsis kulgesid omal ärialal. 1949. aasta tõi Walteri oma perega New Yorki ja hiljem Torontosse.

Järgnes 20 aastat äritegevust aadressil 86 Gerrard St. W., „Art Handicraft" & „Eva's Millinery". Siis koliti suurde neljakorruselisse majja, 609 Yonge St. Need ei olnud mitte ainult käsitööde ja rakenduskunsti müügi-kohad, vaid siin tutvustati Eesti nime ja eesti rahva kannatusi, anti välja Hanno Kompuse raamat „Eesti käsitööd Ameerikas", varustati saksakeelseid raadiosaateid populaarsete opereti- ja ooperi-muusikaga, millede vahele leidsid tee ka heliplaadid eesti muusikaga. Nendest arenesid välja praegused mitmekultuurilised saated.

Lahkumisel maapäälsest elust on meil sooviks, et meist jääks järele midagi kasulikku ja ilusat. Walter on saavutanud seda täielikult. Tema „geenid" on jäädvustatud tema tütres, tema abi kaasmaalastele ja teenimine omas äris jääb elama mälestustes paljudele.

Tema ilumeel ja kunstiarmastus ehitas Torontosse ilusa kodu ja haruldaste vaadetega talvekodu Floridasse, mõlemad täis meeldivat kunsti. See kõik peaks jätma suure rahuldustunde abikaasa Härmiinale ja tütrele Liivile.

Armas Walter, Sinu sõbrad, majandusmehed, tänavad Sind hästi elatud elu ja hästi tehtud töö eest.

LEMBIT JÄNES

Kuna Konsa Leemetsal puuduvad lähemad omaksed vabas maailmas oli matus korraldatud skautide maleva poolt skm. Jaan Lepp'a juhtimisel.

Oma varanduse pärandas kadunu malevale.

E. A.

Töö ja puhkus

Nagu rahvusvahelised statistikad näitavad, on läänesakslased maailmameistrid turismis. Ükski rahvas ei reisi ega anna välismaal niipalju raha välja, kui just sakslased. Põhjuseks olevat asjaolu, et sakslased kõige vähem tunde töötavad ja kõige pikema puhkuse omavad. Vabrikutöölised töötavad aastas 1708 tundi ja saavad 5—6 nädalat puhkust (vastavalt vanaduse ja tööaastatele). Lisaks on neil veel 12 püha aastas.

Järgnevad hollandlased 1740-ne ja belglased 1748-ne töötunniga aastas. Palju kauem töötavad seevastu portugaallased ja jaapanlased, nimelt 2025 tundi aastas. Pikk tööaeg Portugalis tõendab, et see ei kindlusta kaugeltki veel mitte majanduslikku heaolu.

USA kodanik töötab 1912 tundi aastas. Tal on aga ainult 12 päeva puhkust ja 10 ametlikku püha aastas. Ehkki ameeriklased töötavad aastas üle 200 tundi rohkem sakslastest, omavad lühema puhkuse ja vähem pühi, ei takista ka selline töömeetod majanduslike nõrkuste tekkimist.

E.R.

Nr. 85

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488
Jaan Andreller
943 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R3
Tel. 429-7984

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Neljapäeval, 19. nov. kell 7.3 ja laupäeval kell 6 õ. EVANGEE LIUMINÄDALA KOOSOLE KUD, vennad Puud, vaimul muusika.

Pühapäeval, 22. nov. kell 1 homm. ingliskeelne JUMALA TEENISTUS. Kõneleb J. An reller.

Kell 10.15. homm. pühapäev kool täiskasvanuile ja noortel kell 11 lastele.

Kell 11 homm. JUMALA TEENISTUS. Kõneleb Kal Raid, Segakoor, Pasunad. Su nute mälestamine.

Kell 6 õ. Evangeeliuminäda lõpuõhtu, vennad Puud, solisti

Laupäeval, 28. nov. kella 1– pl VÄLISMISJONIPÄEV.

Pühapäeval, 29. nov. kell homm. laste mänguaia JÕUL KAVA. Kell 4 p.l. ADVEN KONTSERT.

TORONTO EMMANUEL EVANGEELNE KOGUDU
21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,...
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Laupäeval, 21. nov., kell 6 koguduse 18. aastapäeva tähis mine. Vaimulik kava ja koosvi mine.

Pühapäeval, 22. nov. kell homm. ingliskeelne JUMAL TEENISTUS. Kõneleb misjo Carl O. Hagwall. Duett Ingri Evert Söderholm. Lastekirik.

Kell 2 p.l. pühapäevak lastele ja piiblikool täiskasva le.

Kell 3 p.l. JUMALATEEN TUS. Kõneleb Allan Laur. (E Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Kell 3 p.l. JUMALATEEN TUS. Kõnelevad misjonärid E ja Carl O. Hagwall ja Allan L Laulab naistrio. Valgusp Tshiilist.

Pühapäeval, 29. nov. kell homm. ingliskeelne JUMA TEENISTUS. Kõneleb A Laur. Solist Marilyn Mü Lastekirik.

Kell 2 p.l. pühapäeva lastele ja piiblikool täiskasv — A. Laur.

Kell 3 p.l. JUMA TEENISTUS. Kõneleb A Laur. Laulavad Leesm noored. (Buss Eesti Kodust 1.15 p.l.)

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488
Jaan Andreller
943 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R3
Tel. 429-7984

„VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Neljapäeval, 19. nov. kell 7.30 ja laupäeval kell 6 õ. EVANGEELIUMINÄDALA KOOSOLEKUD, vennad Puud, vaimulik muusika.

Pühapäeval, 22. nov. kell 10, homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb J. Andreller.

Kell 10.15. homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11 lastele.

Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Kaljo Raid, Segakoor, Pasunad. Surnute mälestamine.

Kell 6 õ. Evangeeliuminädala lõpuõhtu, vennad Puud, solistid.

Laupäeval, 28. nov. kella 1—3 pl VÄLISMISJONIPÄEV.

Pühapäeval, 29. nov. kell 11 homm. laste mänguaia JÕULUKAVA. Kell 4 p.l. ADVENT KONTSERT.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS
21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Laupäeval, 21. nov. kell 6 õ. koguduse 18. aastapäeva tähistamine. Vaimulik kava ja koosviibimine.

Pühapäeval, 22. nov. kell 11 homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb misjonär Carl O. Hagwall. Duett Ingrid ja Evert Söderholm. Lastekirik.

Kell 2 p.l. pühapäevakool lastele ja piiblikool täiskasvanuile.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad misjonärid Brita ja Carl O. Hagwall ja Allan Laur. Laulab naistrio. Valguspilte Tshiilist.

Pühapäeval, 29. nov. kell 11 homm. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Solist Marilyn Müller. Lastekirik.

Kell 2 p.l. pühapäevakool lastele ja piiblikool täiskasvnuile — A. Laur.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Laulavad Leesmendi noored. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühap., 22. nov. kell 4 p.l. SURNUTE-PÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga. Laulab koguduse segakoor.

Pühapäeval, 29. nov. kell 11 homm. 1. Kristuse tulemispüha KONTSERTJUMALATEENISTUS Kalevi skautlipkonna osavõtul. Orelikontsert — Lembit Avesson. Teenib õp. Elmar Pähn. Pärast jumalateenistust Kalevi lipkonna vanematepäev.

Pühapäeval, 6. dets. kell 4 p.l. 2. Kristuse tulemispüha ja noorte JUMALATEENISTUS. Pärast jumalateenistust jõulupuu ja jõululaud.

Pühapäeval, 13. dets. kell 4 p.l. 3. Kristuse tulemispüha KONTSERT JUMALATEENISTUS. Vana Andrese ja Peetri koguduste ühendkoor esitab dr. Roman Toi helitöö „Te Deum".

Pühapäevakool iga jumalateenistuse ajal. Leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Segakoori harjutused esmaspäeviti kell 6.30 õ.

Koguduse kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. kuni kella 4 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti kella 6—8 õhtul ja neljapäeviti kella 4—8 õhtul.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 6. dets. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab vaimuliku ameti kandidaat Johannes Järvalt. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Teisipäeval, 17. nov. kell 11 PALVUS kirikus.

Kolmapäeval, 18. nov. kell 6.õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühapäeval, 22. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

Kolmapäeval, 25. nov. kell 6 õ. PIIBLI-PALVETUND.

Pühapäeval, 29. nov. kell 11 homm.

1. Kristuse tulemisepüha JUMALATEENISTUS. Laulab naisansambel. Teenib E. Saraoja.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Õpetaja Andres Taul.
Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Surnutepüha JUMALATEENISTUSED pühapäeval, 22. nov. kell 11 homm. Jutlustab õp. E. Heinsoo, laulab Cantate Domino.

2. JUMALATEENISTUS kell 6 õ. Jutlustab õp. A. Taul, solist Õnne Laikve. Mõlemal jumalateenistusel ARMULAUD ja teenivad mõlemad õpetajad. Esimesele jumalateenistusele järgneb piiblitund. Õp. E. Heinsoo teemal: Ennustused piiblis ja täideläinud ajamärgid. Pühapäevakool, leeritund.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 29. nov. kell 11 homm. 1. advent. Teenib õp. E. Heinsoo.

LASTE MÄNGUAED alustab tegevust teisipäeval, 24. nov. kell 9.30 homm. kuni kella 4 p.l. Laste vanus 18 kuud kuni 5 aastat. Lõunasöök. Informatsiooniks Adele Reitav tel. 444-9090 või Adelaide Kriisa tel. 461-3116.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED ja pühapäevakool igal pühapäeval kell 9.30 h.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID: õp. A. Taul kolmapäeva hommikuti kell 9.30—12.00 ja neljapäeva õhtuti kell 6—8.

Õp. E. Heinsoo — esmasp., teisip., ja neljap. kell 12—4.

KANTSELEITUNNID teisipäeviti kl. 10 h.—6 õ. ja neljapäeviti kl. 12—3 päeval.

OTTAWA EESTI EV. LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS
Kirik: King Edwardi ja Wilbrodi tänavate nurgal.
Õp. O. Gnadenteich

SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS on laupäeval, 21. nov. kell 3 p.l.

Leinateateid

Canberras suri 13. juulil Lea Pilli, sünd. 1944 Lääne-Saksamaal.

Borasis Rootsis suri 27. juulil Johannes Pisa, sünd. 1907 Hiiumaal.

Mellerydis Rootsis suri 20. augustil Margot Isak.

Stokholmis suri 25. augustil Juta Josephine Amanda Strauss, neiuna Lill.

Buenos Aireses Argentiinas suri 4. augustil Erika Marianne Pirk, sünd. 1917 Viljandis.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Kirikute olukord halveneb Eestis

Põhja-Soome juhtiv usuline ajaleht „Rauhan Tervehdys" on toonud ära ilmselt Eestist saadud andmetel ülevaate kirikute olukorrast Eestis. Pärast ajaloolist ülevaadet tuuakse statistilisi andmeid.

Eesti luterlikus kirikus on 142 kogudust, peale selle alluvad Eesti piiskopile Leningradi ja Petrozavodski soomekeelsed luterlikud kogudused.

Kirikul olevat u. 130 000—140 000 ristitud-leeritatud liiget. Nendest maksvat liikmemaksu ainult kolmandik. Esitatakse ka andmeid, mille järgi 1980.a. olevat olnud u. 60 000 aktiivset liiget, 1984 aastal 53 000.

Puudus kirikuõpetajatest on suur, paljud — ise kõrges eas — töötavad kahe või kolme koguduse peal. 1983 ristiti luterlikult 6,7% samal aastal sündinud lastest. 18-aastaselt käiakse leeris, seda võimalust kasutas a. 1983 4.9% noortest. Kiriklikult abiellunud on 2,8%.

Armulaual käis a. 1975 41 000 inimest, 1984 38 000 inimest. Eesti noortest võtab kirikutööst osa 2,6%.

Tallinna Nõmme koguduse õpetaja Voldemar Ilja teostab uurimust herrnhutlaste (vennastekoguduslaste) kohta. Luteri kiriku kasustuses on 10 nende endist palvemaja.

Ortodokse on Eestis praegu 10—15 000, enamik neist venekeelsed, eestlasi leiduvat nende hulgas u. 2000.

Esitatakse ka andmeid vabakoguduste kohta. Metodistidel on 15 kogudust 1800 liikmega, baptistidel 79 kogudust 6100 liikmega, adventistidel 13 kogudust 1100 liikmega ja nelipühilastel 3 kogudust 300 liikmega. Baptistide kasutuses on Tallinna Oleviste kirik, neil on määrav koht Tallinna usuelus.

EPL/JM

Stalini ohvritele

Järjekordne samm „avameelsuse" suunas N. Liidus on asjaolu, et avaldati Anna Ahmatova luuletuskogu „Reekviem". Luuletused kogus on emasüdame karjatused ja nutt poja üle, kes on vanglas. Ema ise on olnud 17 kuud vangilaagris. See on ühtlasi kiidulaul Leningradile, mis kannatas raskelt Stalini „puhastuste all.

„Meie kohal ripub surma täht, süütu Venemaa vaevleb krampides veriste saabaste ja politseiautode rataste all".

Anna Ahmatova (1889—1966) oli koos oma esimese abikaasa Nikolai Gumilovi ja Ossip Mandelstamiga luuletajate grupi juhte, kes tulid pärast sümbolismi ja reageerisid selle vastu. Gumilov lasti maha aastal 1921 ja Mandelstam suri Stalini vangilaagris 1937.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$60.—	$80.—
Poolaastas	$34.—	$44.—
Veerandaastas	$18.—	$23.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
Aastas $111.—, poolaastas $60.— ja veerandaastas $31.—
USA-s:
Aastas $115.—, poolaastas $62.— ja veerandaastas $32.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $140.—, poolaastas $75.— ja veerandaastas $40.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 centi.
Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $ .....
siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.
(Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi: .....
Aadress: .....
.....
.....

Murray E. Newbigging Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 17. novembril 1987 — Tuesday, November 17, 1987

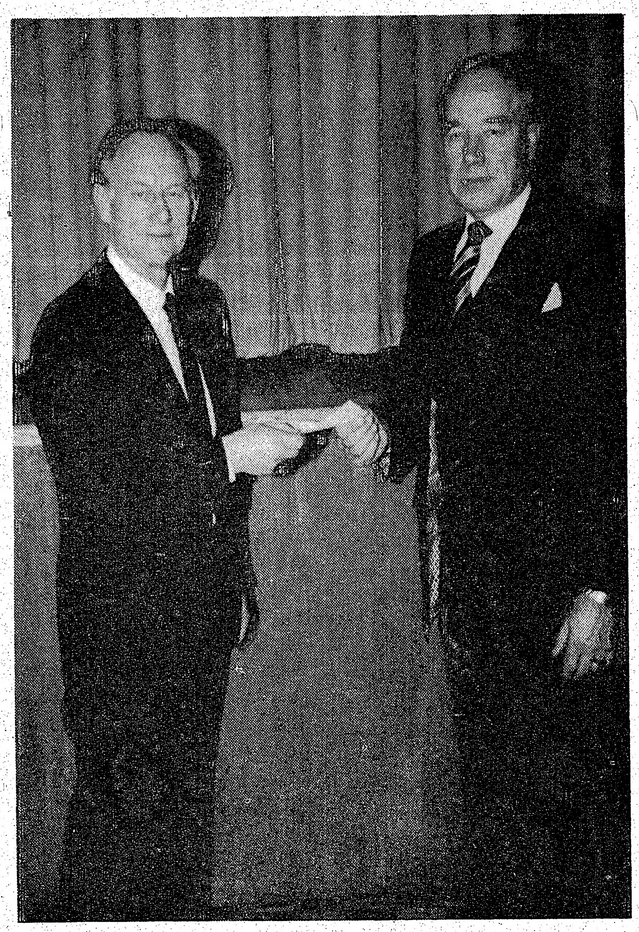

2500 dollarilise tsheki üleandmine Toronto Eesti Majale. Vasakult maakondliku esinduskogu esimees Johannes Vihma ja T.E. Maja esimees Osvald Piil. Foto: Ervin Aleve

CONDOMINIUM FOR SALE
North Miami Beach, Florida — Kings Point Imperial Condo. 2 bedrooms, 2 baths, screened terrace, rollshutters, newly decorated, 1 block to beach. Negotiable.
Phone 1-305-940-8703

Pärt'i teos esitamisele veebruaris

Kesknädalal, 21. oktoobril edastas Rootsi Raadio Teine kanal tema heliloomingu „Stabat Mater". Tuleval aastal, 20. veebruaril esitab Raadio segakoor Gustaf Sjökvisti juhatusel Pärdi „Johannespassion". EPL

VALVEARST NÄDALALÕPUL

21. ja 22. novembril
dr. A Rebane, tel. 461-6383

28. ja 29. novembril
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

5. ja 6. detsembril
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

12. ja 13. detsembril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Lühiuudised

JERUUSALEMM (UPI) — Gaza territooriumil avas üks iisraeli motorist tule kivepilduvate noorukite pihta ja haavas kahte tüdrukut, teatatakse sellelt iisraeli sõjaväe poolt okupeeritud territooriumilt. See juhtus päev pärast seda kui üks 16-aastane araabia tüdruk samalaadsel vahejuhtumil surma sai. Ilmselt on nüüd ka tüdrukud demonstreerimas mis on araabia maadel erakordne.

Hiidlane ei saa oma kala

„Kuhu kaob kala, küsib hiidlane", pealkirjastab Rahva Hääl sõnumi, milles A. Rannakivi küsib:

Miks on võetud ühe meie väikse „mereriigi" Hiiumaa elanikelt võimalus süüa neile põlvkondade jooksul esmaseks leivakõrvaseks olnud kala? Ise püüda ei tohi, kaupluses ei ole.

Ise püüda oleks muidugi halvem lahendus. Igalühel poleks see lihtsalt võimalik.

Edasi märgitakse sõnumis, et „Hiiu Kalur" ja konservitehas töötavad edukalt, kuid hiidlastele ei jatku ei värsket ega töödeldud merehõbedat. Ja siis küsitakse, et kas „Hiiu Kaluri" juhtkonnal tuleb pahandusi kui nad saagist või toodangust annaksid ka hiidlase toidulauale.

Nii, et isegi hiidlane ei saa kala. Elupõlvest oli meri temale vaba. Nüüd panid kommunistid kalapüügi ka kinni. . . Kuhu kala kaob, pole saladus. Alalises toiduhädas olevale „vennale" Venemaale. . .

EPL

Veel üks poolakate masshaud

Kirde-Poolas, Nõukogude Liidu piiri lähedal asuvas Giby metsas avastati juulikuus uus masshaud, kus arvatakse peituvat nende poolakate laibad, kes sõja ajal punaarme sissetungi ajal oma kodudest ära viidi ja kadunuks jäid. Tegemist on kuni pooletuhande hukkunuga.

Teatavasti leiti juba sõja ajal Katõni metsas 4500 poola ohvitseri laibad, mõrvatud kuklalasuga. Tegelikult läks aga kaduma kokku 14500 poola iseseisvuse armee ohvitseri nõukogude okupatsiooni aladel.

Poola kommunistlikud võimud kardavad, et üles võib kerkida kogu kaotustekompleks nõukogude okupatsiooni aladel, kus ainuüksi armeest ja politseist viidi teadmatusse üle 200 000 isiku.

EPL

Vana-Andrese koor ja kogudus ühel meelel

Vana-Andrese kirikus 25. okt. peetud lõikus-tänu püha jumalateenistus kujunes kontsertjumalateenistuseks kirikukoori ja oreli kaastegevusel.

V.-A. kirik on õnnistatud kahe organistiga, kelleks on Asta Mitt ja Lembit Avesson. Jumalateenistused toimuvad pühapäevadel vaheldumisi hommiku- ja õhtupooliti, nii et organistidel on hea omavaheline tööjaotus.

Kogu jumalateenistuse ajal oli tunda tugevat, sooja ühtekuuluvust koguduse õpetaja, laulukoori ja organisti vahel. — Sellepäevase organisti Lembit Avessoni hoogne orelimäng ühendas ja tõstis koori ja koguduse hääled rõõmsate lauludena kõrgele kiriku võlvide alla kõlama, tänuks ja kiituseks Jumalale. Õp. Petersoo oma jutluses rõhutas lõikuse ja tänupüha mõistet: Meie ei tohi unustada tänamast ja kiitmast Teda, kes meile on annud kõike, head ja halba, kelle abil oleme siin, ilusal vabal maal.

V. A. kirikukoor Asta Ballstadti juhatusel kõlab tõesti hästi. Mõne aasta jooksul on koor tublisti arenenud. A. B. on suutnud lauljate hääled nii osavalt ühtlustada ja kaunilt helisema panna. Selge diktsioon, täpne rütm, hoogne tempo. Kohati on aga tunda ebakindlust meeshäältes. Seda põhjustab nähtavasti üldine meeslauljate arvamus, et ega nende igakordne lauluproovidest osavõtmine pole väga tähtis. Aga — see on väga tähtis. Ka mõjus kohati segavalt ühe tenori hääl, mis kostis välja teiste hulgast.

Esitati L. Avessoni kaks laulu: „Oh Jumal Isa, ilma looja" ja „Kindel on mu süda" milles soprani soolo osa laulis Tamara Norheim-Lehela. Kolmandana koor laulis ka E. Kremseri „Tänupalve", milles laulsid vaheldumisi nais- ja meeshääled.

Avessoni heliloomingus on alati värskust, uudsust, huvitavat harmooniat, üllatuslikku vahelduvust vaikselt voolavast jutlemisest tormiliste dissonantside rägastikku. Teatavasti ei ole kerge „jagu saada" Avessoni lauludest. — Vana-Andrese kooril see õnnestus hästi, nii et peab tunnistama et koor on võimeline esitama üsna raskeid palu.

Lembit Avesson, oma peene muusikalise-tunnetusega leiab oma suurel mänguriistal nii huvitavate värvidega registreid. — Eelmängud, vahemängud, järelmängud, koraalide ja koori saated kõik on nii parajad, vastavalt koraali või selle pühapäeva iseloomule. — Jälgige vaid tema „Palvet kodumaa eest" viisil J. Aaviku „Hoia Jumal Eestit". See oli kui heledavärviline pehme silitus kodumaale. Usun, iga kirikuline tundis sama ja paitas mõttes kauge kodumaa pääd.

V. A. kooril on ees rohke tegevus. Veel enne jõule esinetakse surnutepühal, ühel pühapäeval detsembris koos Peetri kiriku kooriga ning jõululaupäeval.

L. P.

Toeta allkirja andmisega vaatleja staatuse nõudmist Eesti Vabariigile ÜRO's

PROVIDENT REALTY LTD.
656-0011
695 ST. CLAIR AVENUE WEST, TORONTO, ONTARIO M6C 1B2
Kinnisvaravahendusfirma
Esindaja
Tiina (Nortmaa) Martjak
Tel. kodus 653-0599

Wintario
THURSDAY NOVEMBER 12, 1987

NUMBERS	No. OF PRIZES	PRIZE VALUE
▲ 602257	1	$200,000
602257	4	100,000
·02257	45	1,000
··2257	450	100
···257	4,500	10
60225·	45	1,000
6022··	450	100
602···	4,500	10
·00197	50	1,000
00197·	50	1,000
6648··	500	100
·6648·	500	100
··6648	500	100
505···	5,000	10
·505··	5,000	10
··505·	5,000	10
···505	5,000	10

4 8 In order, in any position. WIN'FALL 250,000 PRIZES 5 FREE TICKETS

SUPER CHARGED BONUS DRAW

NUMBERS	NO. OF PRIZES	PRIZE VALUE
◍ 173535	1	CAR
173535	4	$1,000
·73535	45	100
··3535	450	10
···535	4,500	5
▣ 790410	1	CAR
790410	4	$1,000
·90410	45	100
··0410	450	10
···410	4,500	5
◊ 356426	1	CAR
356426	4	$1,000
·56426	45	100
··6426	450	10
···426	4,500	5